

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2017

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΟΛΩΝ»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2017

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΟΛΩΝ»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστήρια.....	6
Πρόλογος της Ειδικής Γραμματέως για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, κας Αικατερίνης Γιάντσιου.....	7
1 Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ.....	8
1.1. Η δημόσια πολιτική για την κοινωνική ένταξη των Ρομά.....	9
1.2. Η σύσταση και λειτουργία της Ειδικής Γραμματείας για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά.....	10
1.3. Η στελέχωση της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.....	11
1.4. Η στοχοθεσία της Ειδικής Γραμματείας για το 2017.....	11
2 Η ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΡΟΜΑ- ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ.....	12
2.1. Η μεθοδολογική προσέγγιση.....	13
2.2. Η τυπολογική κατάταξη.....	14
2.3. Η περιφερειακή διάσταση.....	14
3 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ.....	18
4 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ.....	20
4.1. Η μεθοδολογική προσέγγιση.....	21
5 ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ.....	24
5.1. Βλυχός Μεγάρων.....	25
5.2. Νέα Ζωή Ασπροπύργου.....	28
5.3. Οριζόντιες παρεμβάσεις Βλυχό Μεγάρων και Νέα Ζωή Ασπροπύργου.....	32
5.4. Νομισματοκοπείο Χαλανδρίου.....	33
6 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ / ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ.....	34
6.1. Η αναγκαιότητα της ρύθμισης και οι βασικές προβλέψεις.....	35
6.2. Οι βασικές αρχές του σχεδιασμού οργανωμένων χώρων μετεγκατάστασης ως συγκροτημάτων κοινωνικής κατοικίας.....	37
7 ΑΡΧΙΚΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ.....	38

8	ΠΡΩΘΗΣΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΡΟΜΑ	40
8.1.	Αστικοδημοτική κατάσταση	41
8.2.	Το επάγγελμα του κοινωνικού διαμεσολαβητή Ρομά	41
8.3.	Συνθήκες υγιεινής σε περιοχές διαβίωσης Ρομά	42
8.4.	Διυπουργική και διατομεακή συνεργασία	42
8.4.1.	Συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Εμπορίου (Πρώθηση στην απασχόληση: Υπαίθριο εμπόριο- άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων εκτός καταστήματος)	42
8.4.2.	Συνεργασία με τις Γενικές Γραμματείες του Υπ. Παιδείας	43
8.4.3.	Συνεργασία με την Ε.Γ. Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΚΤ	43
9	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ με την ΜΟΔ ΑΕ και τον ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	44
9.1.	Συνεργασία με την ΜΟΔ ΑΕ	45
9.2.	Συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη	45
10	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΦΟΡΕΙΣ	46
10.1.	Συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή	47
10.2.	Συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και τον Χρηματοδοτικό Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου	47
10.3.	Συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης	48
10.3.1.	Ad hoc Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τους Ρομά (CAHROM)	48
10.3.2.	Πρόγραμμα JustRom	49
11	ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ & ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ	50
12	ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ	52
12.1.	Εθνικό σχέδιο δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά	53
12.2.	Εξειδίκευση δράσεων μέσω των ΠΕΠ	54
12.3.	Διατομεακές συνεργασίες	55
12.4.	Πρόγραμμα για την κοινωνική ένταξη και ενδυνάμωση των Ρομά στο πλαίσιο χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου	55
12.5.	Δημοσιότητα - Ιστοσελίδα	55
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗ ΔΕΘ (9-17.9.2017)	56

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων της Ειδικής Γραμματείας για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά για το έτος 2017, η οποία είναι και η πρώτη, συντάχθηκε και επιμελήθηκε εξ ολοκλήρου από τα στελέχη και τους συνεργάτες της **Ειδικής Γραμματείας για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά** (Ε.Γ.Κ.Ε. Ρομά), οι οποίοι συνεργάστηκαν καθ' όλη την περίοδο από τη σύσταση της Ειδικής Γραμματείας μέχρι και την έκδοση της παρούσας Έκθεσης, ως ακολούθως:

Στελέχη

Αναστασιάδου Πελαγία
Ανδριόπουλος Θεμιστοκλής
Γενειάτση Σοφία
Καλλινίκου Ελένη
Καρυδοπούλου Μαρία
Μανούρας Χρήστος

Προϊστάμενοι Τμημάτων

Μπουρίκος Δημήτριος
Παναγιώτου Γεωργία

Συνεργάτες Ειδικής Γραμματείας

Κωνσταντίνιδης Ελευθέριος
Σκιά Αικατερίνη

Ειδικοί Συνεργάτες Γενικού Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Ξαρχουλάκου Όλγα
Τζουβαλάς Ματθαίος
Ψυκάκος Θεόδωρος

Συνεργάτες Αν. Υπουργού Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Σιατίτσα Δήμητρα

Ειδική Γραμματέας

Γάντσιου Αικατερίνη

Η Υπηρεσία θα ήθελε επίσης να ευχαριστήσει την **ΜΟΔ Α.Ε.** και ειδικότερα την **Ομάδα Στήριξης Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων** για τη συνολική τεχνική στήριξη που παρέχει στην Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.

Η Ετήσια Έκθεση τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ, ΚΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΓΙΑΝΤΣΙΟΥ

Η αντιμετώπιση ακραίων συνθηκών διαβίωσης, φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ιδιαίτερα όταν η περιθωριοποίηση είναι διαγενεακή, απαιτεί σταθερή πολιτική βούληση, στρατηγικό σχεδιασμό, ικανό διοικητικό μηχανισμό, τη δέσμευση απαραίτητων πόρων και την ενεργή συμμετοχή του ωφελούμενου πληθυσμού.

Η κυβέρνηση με τη σύσταση της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, εξέφρασε τη βούληση να αντιμετωπίσει ένα φαινόμενο που προσβάλλει την κοινωνία μας, δεν αρμόζει σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα, καθώς καταπατά βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, και απειλεί την κοινωνική συνοχή.

Κατά τις επιτόπιες επισκέψεις στους καταυλισμούς συναντά κανείς ακραίες συνθήκες οι οποίες δεν είναι αποτέλεσμα μιας «έκτακτης κατάστασης» αλλά ένας τρόπος ζωής και μοναδικά βιώματα για γενεές ανθρώπων. Ανάμεσα σε παραπήγματα, τη μυρωδιά καμένου λάστιχου μέσα σε λασπόνερα και σωρούς απορριμμάτων, εύκολα μπορεί κανείς να πισωδρομήσει μπροστά στην πολυπλοκότητα και στο μέγεθος του προβλήματος. Παρά ταύτα, πάντα ξεπροβάλλουν και κυριαρχούν εν τέλει στο σκηνικό, τα βλέμματα των παιδιών με τη λάμψη της προσμονής για ένα φωτεινότερο αύριο.

Είναι η ακράδαντη πίστη στο δικαίωμα διεκδίκησης της ευημερίας και της προσωπικής ευτυχίας που καθορίζει το έργο της Ειδικής Γραμματείας. Χαρτογραφώντας τις συνθήκες στις γειτονιές και στους καταυλισμούς και κατατάσσοντας τις περιοχές σε κατηγορίες Τύπων, αναπτύξαμε κατευθυντήριες γραμμές και σε συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία εξειδικεύσαμε μια σειρά παρεμβάσεων με στόχο να δημιουργήσουμε τις κατάλληλες συνθήκες για αξιοπρεπή διαβίωση που θα καθιστά εφικτή τη διεκδίκηση για ένα δημιουργικό αύριο.

Ειδικότερα, οι στόχοι της Ε.Γ για την επόμενη τριετία είναι:

- Η εξάλειψη των ακατάλληλων συνθηκών διαβίωσης σε καταυλισμούς,
- Η ανάπτυξη βασικών πολιτικών στους τομείς της εκπαίδευσης, απασχόλησης και υγείας για την επίτευξη της σταδιακής αλλά πλήρους κοινωνικής ένταξης, και
- Η υλοποίηση πιλοτικών παρεμβάσεων που θα αποτελέσουν καλές πρακτικές.

Στο τεύχος της Έκθεσης Πεπραγμένων αποτυπώνεται η προσπάθεια για την ανάληψη ευθύνης και δράσης έτσι ώστε να αρθούν φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης. Ευελπιστούμε στη θεμελίωση βάσεων που θα επιτρέψουν τη νέα γενιά να ονειρευτεί και να δημιουργήσει ένα δικαιότερο και καλύτερο μέλλον.

1.

Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η δημόσια πολιτική για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

Το ζήτημα των Ρομά ως θέμα δημόσιας πολιτικής εμφανίζεται τη δεκαετία του '70 ως ειδικό θέμα τακτοποίησης της ιθαγένειας και της αστικοδημοτικής κατάστασής τους. Την δεκαετία του '80, τα θέματα των Ρομά προωθούνται στο πλαίσιο της λαϊκής επιμόρφωσης (Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης), ενώ το θέμα της στεγαστικής αποκατάστασης αντιμετωπιζόταν κατά περίπτωση στο πλαίσιο των υγειονομικών διατάξεων περί νομάδων.

Την δεκαετία του '90, στο πλαίσιο κυρίως των κοινοτικών πλαισίων στήριξης (ΚΠΣ) και των κοινοτικών πρωτοβουλιών για την κοινωνική ένταξη προωθήθηκαν δράσεις σε μια σειρά τομέων, όπως η ιατροκοινωνική μέριμνα. Την ίδια δεκαετία, δημιουργήθηκε και το Πανελλαδικό Διαδημοτικό Δίκτυο για την υποστήριξη των Ελλήνων Τσιγγάνων (Δίκτυο ROM), ενώ το 1996 εξαγγέλθηκε ένα πλαίσιο πολιτικής με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ελλήνων Τσιγγάνων και προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης. Το 1997 εκπονήθηκε από την ΔΕΠΟΣ Α.Ε. η «**Μελέτη Σχεδίου Προγράμματος για την Αντιμετώπιση των Άμεσων Οικιστικών Προβλημάτων των Ελλήνων Τσιγγάνων**».

Την περίοδο 2000-2009, καταρτίστηκε για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα με τον τίτλο «**Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης 2001-2008**» με αρμόδιο συντονιστικό φορέα το Υπ. Εσωτερικών με δράσεις στους άξονες των υποδομών και των υπηρεσιών.

Η περίοδος από το 2010 μέχρι και σήμερα χαρακτηρίζεται από την οικονομική κρίση και τις συνέπειές της για τα πλέον ευάλωτα κοινωνικά στρώματα, όπως οι Ρομά (π.χ., τραγική αύξηση της ανεργίας, αύξηση του πληθυσμού που απειλείται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό, περιορισμός των δημοσίων επενδύσεων για παρεμβάσεις σε περιοχές με στοιχεία έντονης υποβάθμισης) αλλά και τις νέες ευκαιρίες σε θεσμικό και χρηματοδοτικό επίπεδο για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των Ρομά.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε το 2011 το **πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά** μέχρι το 2020 [COM(2011) 173 τελικό, Βρυξέλλες, 5.4.2011]. Σε αυτό το πλαίσιο, τα κράτη μέλη ορίζουν εθνικά σημεία επαφής, καταρτίζουν εθνικές στρατηγικές για την κοινωνική ένταξη των Ρομά και μηχανισμούς παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών. Το 2013 το Συμβούλιο της ΕΕ εξέδωσε σύσταση για τα αποτελεσματικά μέτρα κοινωνικής ένταξης των Ρομά στα κράτη μέλη, καταδεικνύοντας μέτρα σε τομεακό, οριζόντιο και διαρθρωτικό επίπεδο για το εν λόγω ζήτημα δημόσιας πολιτικής. Την περίοδο 2013-2016, η Ε. Επιτροπή έχει δημοσιεύσει ετήσιες εκθέσεις με επισημάνσεις για την πρόοδο της κοινωνικής ένταξης των Ρομά με αναφορά σε κάθε κράτος μέλος.

Σε εθνικό επίπεδο, το 2011 εκπονήθηκε η εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, ορίστηκε εθνικό σημείο επαφής (το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης), ωστόσο δεν υπήρξε εξειδίκευση της στρατηγικής σε συγκεκριμένες επιχειρησιακές παρεμβάσεις. Στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και με δεδομένη την αυξανόμενη σημασία των Περιφερειών στη διαχείριση πόρων για την αντιμετώπιση της φτώχειας και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, εκπονήθηκαν οι λεγόμενες «**περιφερειακές στρατηγικές για την κοινωνική ένταξη των Ρομά**».

Η σύσταση της **Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά**, εκτός της θεσμικής και διοικητικής αναγνώρισης της κοινωνικής ένταξης των Ρομά ως διακριτής δημόσιας πολιτικής, φιλοδοξεί να εκπληρώσει την αποστολή κατάρτισης και υλοποίησης εθνικού σχεδίου δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά.

Η σύσταση και λειτουργία της Ειδικής Γραμματείας για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά

Η αποτύπωση και ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά την κοινωνική ένταξη των Ρομά, παρά τις όποιες εξελίξεις (βλ. ανωτέρω υπό σημείο 1.1.) επιβεβαιώνουν για άλλη μια φορά ότι οι Ρομά στη χώρα μας αποτελούν την κατ'εξοχήν μειονεκτούσα ομάδα σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Είναι η πολιτισμική ομάδα, τα περισσότερα μέλη της οποίας ζουν υπό συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού.

Η επί μακρόν διαβίωση της ομάδας σε συνθήκες πλήρους κοινωνικής και πολιτειακής απομόνωσης έχει οδηγήσει στην αποστέρηση βασικών δικαιωμάτων, όπως:

α. Έλλειψη στοιχειωδών συνθηκών κατοικίας και ανθρώπινης διαβίωσης. Η μεγάλη πλειονότητα στεγάζεται σε καταλύματα πρόχειρης κατασκευής σε ποσοστό 50% (λυόμενα, παράγκες, καλύβια και γενικώς καταλύματα πρόχειρης κατασκευής) χωρίς τις βασικές τεχνικές και κοινωνικές υποδομές.

β. Αναποτελεσματική ή και ανύπαρκτη πρόσβαση της ομάδας στην αγορά εργασίας και η συνακόλουθη έλλειψη σταθερού εισοδήματος. Πολλά νοικοκυριά στηρίζονται στην εποχιακή απασχόληση ενός μέλους και στα επιδόματα πρόνοιας που δικαιούνται ως πολύτεκνοι και άποροι.

γ. Συστηματική απουσία της ομάδας από τον εκπαιδευτικό μηχανισμό. Το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού (ειδικά σε μεγαλύτερες ηλικίες) εξακολουθεί να είναι αναλφάβητο.

δ. Ιδιαίτερα προβλήματα υγείας.

ε. Ελλειμματική κατάσταση στο ζήτημα των δικαιωμάτων.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, κρίθηκε επιβεβλημένη η ουσιαστική, σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής, παρέμβαση της Πολιτείας για τον τερματισμό του αποκλεισμού των Ρομά, τη βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασής τους και την ουσιαστική κοινωνική και εργασιακή τους ένταξη. Έτσι, με το ν. 4430/2016 (άρθρα 42-49), συστάθηκε η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αρμόδιο για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά έχει ως κύριο έργο:

α. Τη διαμόρφωση των κατευθυντηρίων γραμμών για κάθε τομέα πολιτικής συναφούς με την κοινωνική ένταξη των Ρομά και την εισήγηση των ως άνω πολιτικών προς τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αρμόδιο για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

β. Την άρρηκτη συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, φορείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και με ιδιωτικούς φορείς για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των παρεμβάσεων για ζητήματα των Ρομά και για το συντονισμό και τη διατομεακή παρακολούθηση των πολιτικών για τους Ρομά, όπως πρόσβασης στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στην υγειονομική περίθαλψη και στη στέγαση.

γ. Τη σύσταση και ανάπτυξη γεωπληροφοριακού συστήματος για την τεκμηρίωση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των σχετικών πολιτικών και την παράλληλη χαρτογράφηση των χαρακτηριστικών του πληθυσμού των Ρομά, που διαβιεί σε καταυλισμούς και οικισμούς αποκομμένους από το γενικότερο αστικό ιστό.

δ. Την παροχή συμβουλευτικής και τεχνικής υποστήριξης προς τους εμπλεκόμενους φορείς για το σχεδιασμό και την αξιολόγηση των σχετικών με θέματα Ρομά παρεμβάσεων και τη διενέργεια ημερίδων και εκδηλώσεων προς τούτο.

ε. Τη διενέργεια ερευνών πεδίου και μελετών των συνθηκών διαβίωσης της ως άνω ευάλωτης κοινωνικής ομάδας και των προβλημάτων συναφών με θέματα στέγης, εκπαίδευσης, υγείας και εργασίας.

στ. Την αναζήτηση και λήψη από οποιονδήποτε δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα, που ασχολείται με θέματα των Ρομά, **κάθε πληροφορίας ή στοιχείου απαραίτητου** για τη διαμόρφωση εθνικής πολιτικής για την ως άνω ευάλωτη κοινωνική ομάδα.

Επιπρόσθετα, στην Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά μεταφέρθηκε το Εθνικό Σημείο Επαφής για την προώθηση της Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ)

του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ως Σημείο Επαφής συμμετέχει στο ευρωπαϊκό δίκτυο των σημείων επαφής για θέματα Ρομά των κρατών- μελών της ΕΕ υπό το συντονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά αποτελείται από τα Γραφεία του Ειδικού Γραμματέα, το Τμήμα Σχεδιασμού, Συντονισμού και Παρακολούθησης και το Τμήμα Τεκμηρίωσης, Αξιολόγησης, Υποστήριξης και Εξειδίκευσης.

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, η αποστολή της, οι αρμοδιότητές της και η οργανωτική της διάρθρωση αποτυπώθηκαν και στο νέο Οργανισμό του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (π.δ. 134/2017, ΦΕΚ 168Α/ 6-11-2017, άρθρα 35-37).

1.3.

Η στελέχωση της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά

Στην Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, σύμφωνα με τις αρχικές οργανωτικές προβλέψεις της (άρθρο 46 του ν. 4430/2016), συστάθηκαν δώδεκα (12) οργανικές τακτικού (μόνιμου και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου) προσωπικού της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, κατηγορίας ΠΕ με βαθμούς Α'-Δ'.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΦΕΚ 1307Β/2017) έγινε η κατανομή του οργανικού προσωπικού στις υπηρεσιακές μονάδες της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, τα κριτήρια και η διαδικασία επιλογής αυτού, καθώς και κάθε άλλο θέμα λεπτομερειακού ή τεχνικού χαρακτήρα για την οργάνωση, στελέχωση και λειτουργία της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.

Για τη στελέχωση της Ειδικής Γραμματείας από υπαλλήλους του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα με τη διαδικασία των αποσπάσεων, δημοσιεύτηκαν δυο προκηρύξεις: Η πρώτη στις 2-12-2016 EGROMA_prokyrxi_02122017.pdf και η δεύτερη στις 10-7-2017 EGROMA_prokyrxi_10072017.pdf. Μέχρι σήμερα (Μάρτιος 2018), έχουν ολοκληρωθεί επτά (7) αποσπάσεις υπαλλήλων του δημόσιου τομέα με εξειδίκευση στα πεδία των νομικών, πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών και διοικητικών θεμάτων και έχει καλυφθεί και η θέση ειδικού συμβούλου για την στήριξη της Ειδικής Γραμματείας.

1.4.

Η στοχοθεσία της Ειδικής Γραμματείας για το 2017

Η Ειδική Γραμματεία για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, από τη σύστασή και λειτουργία της, έθεσε ως στόχο για το 2017 τη χαρτογράφηση και τυπολογική κατάταξη των οικισμών και περιοχών διαβίωσης των Ρομά, την διαβούλευση της υφιστάμενης κατάστασης και των ενδεδειγμένων μέτρων με τις Περιφέρειες/ ΕΥΔ ΠΕΠ της χώρας, την εκπόνηση πρότυπου τοπικού σχεδίου δράσης για τους Δήμους της χώρας και σχετικές διαβουλεύσεις σε τοπικό επίπεδο, την προώθηση νέου θεσμικού πλαισίου για τις μεταβατικές μετεγκαταστάσεις σε οργανωμένους χώρους, την επεξεργασία προτάσεων εξειδίκευσης δράσεων στο πλαίσιο των ΠΕΠ, την επεξεργασία εμβληματικών ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων και την κατάθεση πρότασης προγράμματος για την κοινωνική ενδυνάμωση και ένταξη των Ρομά στο πλαίσιο του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του ΕΟΧ.

Η διαδικασία της χαρτογράφησης- τυπολογικής κατάταξης- διαβούλευσης με τις Περιφέρειες- διαβούλευσης με τους Δήμους στη βάση τοπικών σχεδίων δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, κατέληξε στη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων με σκοπό την κωδικοποίηση και προτεραιοποίηση των έργων και δράσεων ανά Δήμο και ανά Περιφέρεια, καθώς και στη ανάδειξη ζητημάτων που χρήζουν νομοθετικής ή κανονιστικής ρύθμισης ή και προώθησης διυπουργικού συντονισμού για την προώθηση βιώσιμων λύσεων (πχ., αστικοδημοτική τακτοποίηση).

2.

Η ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ
ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΡΟΜΑ-
ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ

2.1.

Η μεθοδολογική προσέγγιση

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης Ρομά προχώρησε το τρέχον έτος στην εκ νέου χαρτογράφηση και τυπολογική ανάλυση των οικισμών διαβίωσης των Ρομά με την τεχνική υποστήριξη της **ΜΟΔ** (Ομάδα υποστήριξης δικαιούχων ευπαθών ομάδων πληθυσμού). Η νέα χαρτογράφηση στηρίχθηκε στη συλλογή στοιχείων και δεδομένων από την υφιστάμενη βάση δεδομένων του ΕΚΚΑ (εισροές- αποτυπώσεις Δήμων) και τα στοιχεία από τις έρευνες και καταγραφές στο πλαίσιο κατάρτισης σχεδίων δράσεων των Περιφερειών της χώρας.

Η τυπολογική ανάλυση και κατάταξη των οικισμών στηρίχθηκε κύρια στο «**στεγαστικό - οικιστικό κριτήριο**». Το στεγαστικό-οικιστικό κριτήριο (τύπος οικισμού, σχέση με αστικό ιστό, ένταξη ή όχι στο σχέδιο πόλεως, κελύφη) αποτελεί το πιο σημαντικό δείκτη για τη συνολική κατάσταση των συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων ανά περίπτωση (αποκομμένοι πληθυσμοί, πληθυσμοί σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές - γειτονίες, πληθυσμοί σε αποκομμένες αγροτικές περιοχές) και βασικό πεδίο για την ανάπτυξη της στρατηγικής παρέμβασης για την συνολική κοινωνική ένταξη και τις επιμέρους παρεμβάσεις στα πεδία της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της κατάρτισης- απασχόλησης, της υγείας και της κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης.

Η συνολική χαρτογράφηση στηρίχθηκε, όμως, και σε επιπρόσθετα/ συμπληρωματικά κριτήρια για τη διαμόρφωση μιας σφαιρικής εικόνας για κάθε καταυλισμό και περιοχή διαβίωσης των Ρομά. Τα συμπληρωματικά κριτήρια έχουν ως ακολούθως:

1. Υποδομές/ εξοπλισμός

- 1.1. Ηλεκτροδότηση (ΝΑΙ/ΟΧΙ).
- 1.2. Υδροδότηση (ΝΑΙ/ ΟΧΙ).
- 1.3. Οδοποιία/ Πεζοδρόμια (ΝΑΙ/ΟΧΙ, ΕΥΡΟΣ ΚΑΛΥΨΗΣ).
- 1.4. Δίκτυο ομβρίων υδάτων (ΝΑΙ/ΟΧΙ).
- 1.5. Δημόσια συγκοινωνία σε απόσταση μικρότερη ή ίση των 500 μέτρων (ΝΑΙ/ΟΧΙ).
- 1.6. Δημόσιοι κάδοι απορριμμάτων (ΝΑΙ/ΟΧΙ).

2. Απασχόληση (βασικό πεδίο απασχόλησης/ βιοπορισμού-Ποιοτική περιγραφή).

3. Υγειονομικές υπηρεσίες (Καταγραφή διαθεσιμότητας σε ευρύτερη περιοχή διαβίωσης Ρομά).

4. Κοινωνική φροντίδα και αλληλεγγύη (Καταγραφή διαθεσιμότητας σε ευρύτερη περιοχή διαβίωσης Ρομά).

5. Εκπαίδευση (Καταγραφή διαθεσιμότητας σε ευρύτερη περιοχή διαβίωσης Ρομά).

Η χαρτογράφηση - χωρική αποτύπωση και τα δεδομένα των λοιπών κριτηρίων επικαιροποιούνται κυρίως στη βάση δεδομένων από τους Δήμους στο πλαίσιο των τοπικών σχεδίων δράσης κοινωνικής ένταξης των Ρομά στις περιοχές τους και τυχόν νέες κοινωνικές έρευνες και απογραφές. Η πρώτη συνολική επικαιροποίηση της χαρτογράφησης προγραμματίζεται για το πρώτο τρίμηνο του 2018.

2.2.

Η τυπολογική κατάταξη

Στη βάση της διενεργούμενης χαρτογράφησης (βλ. ανωτέρω 2.1.), οι οικισμοί διαβίωσης της χώρας κατηγοριοποιούνται σε τρεις βασικούς τύπους: Τύπος 1 «Άκρως υποβαθμισμένες περιοχές», Τύπος 2 «Μικτός καταυλισμός» και Τύπος 3 «Γειτονιά» (βλ. Πλαίσιο 1).

Πλαίσιο 1. Βασική τυπολογία οικισμών διαβίωσης Ρομά

Κατηγορία Τύπου 1: «Άκρως υποβαθμισμένες περιοχές» - Συνθήκες διαβίωσης μη αποδεκτές με καλύβια, παραπήγματα και απουσία βασικών υποδομών.

Κατηγορία Τύπου 2: «Μικτός καταυλισμός» - Ανάμιξη σπιτιών με πρόχειρες κατασκευές (παραπήγματα, σκηνές /τσαντίρια, λυόμενες κατασκευές (container) με μόνιμη, συνήθως, χρήση και μερική υποδομή (ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, οδοποιίας), συνήθως στις παρυφές κατοικημένης περιοχής.

Κατηγορία Τύπου 3: «Γειτονιά» σε μόνιμη χρήση, συχνά σε υποβαθμισμένες περιοχές του αστικού ιστού (κυρίως σπίτια, κανονική οικοδομή - διαμερίσματα ή μονοκατοικίες και κάποιες λυόμενες κατασκευές (container).

2.3.

Η περιφερειακή διάσταση

Στην τρέχουσα χαρτογράφηση της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, **σήμερα εντοπίζονται 371 συνολικά οικισμοί** και περιοχές διαβίωσης Ρομά **με συνολικό πληθυσμό 110.007 κατοίκους**. Όσον αφορά τον τύπο των οικισμών (βλ. Πίνακας 1), 74 οικισμοί είναι αμιγείς καταυλισμοί (τύπος 1), 181 οικισμοί είναι μικτοί καταυλισμοί (τύπος 2) και 116 είναι υποβαθμισμένες και κοινωνικά αποκλεισμένες γειτονιές (τύπος 3).

Εάν συνυπολογίσουμε ότι σημαντικός αριθμός οικισμών τύπου 2 ομοιάζουν με τους οικισμούς τύπου 1, τότε στην ακραία κατάσταση εξαθλίωσης βρίσκονται συνολικά 144 οικισμοί, περίπου το 40% των συνολικών οικισμών και πληθυσμιακά 21.505 κάτοικοι που αντιστοιχούν στο 20% του πληθυσμού Ρομά.

Πίνακας 1. Αριθμός οικισμών ανά τύπο και συνολικός πληθυσμός

ΤΥΠΟΙ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
1	74	9291
2	181	63861
3	116	36855
ΣΥΝΟΛΟ	371	110007

Πηγή: Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, 2017

Ο πληθυσμός των Ρομά παρουσιάζει και διακριτά περιφερειακά χαρακτηριστικά, τόσο ως προς τον τύπο των οικισμών όσο και ως προς τα πληθυσμιακά μεγέθη (βλ. Πίνακες 2, 3 και 4). **Η Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνει το 18% των οικισμών και σχεδόν το 30% του συνολικού πληθυσμού Ρομά στη χώρα μας.** Οι Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας- Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας και Στερεάς συγκεντρώνουν ποσοστά επί του συνολικού αριθμού οικισμών μεταξύ 16-10% και ποσοστά πληθυσμού 10-15% (με εξαίρεση την Στερεά Ελλάδα που συγκεντρώνει ποσοστό πληθυσμού κάτω του 10%).

Πίνακας 2. Αριθμός οικισμών και πληθυσμός Ρομά ανά Περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
ΑΤΤΙΚΗ	67	32535
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	61	17478
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	46	17059
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	44	15937
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	37	14964
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	37	4877
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	19	2001
ΗΠΕΙΡΟΣ	15	1799
ΚΡΗΤΗ	14	1211
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	14	769
ΙΟΝΙΑ	10	639
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	5	472
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2	266
ΣΥΝΟΛΟ	371	110007

Πηγή: Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, 2017

Πίνακας 3. Αριθμός οικισμών και τύποι οικισμών και ανά Περιφέρεια

ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΑΝΑ ΤΥΠΟ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΥΠΟΥ Ι	ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΥΠΟΥ ΙΙ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΥΠΟΥ ΙΙΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΑΤΤΙΚΗ	5	45	17	67	18,1
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	8	40	13	61	16,4
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	10	28	8	46	12,4
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	11	11	22	44	11,9
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	7	11	19	37	10,0
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	10	16	11	37	10,0
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	6	7	6	19	5,1
ΗΠΕΙΡΟΣ	6	6	3	15	4,0
ΚΡΗΤΗ	2	9	3	14	3,8
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4	5	5	14	3,8
ΙΟΝΙΑ	2	1	7	10	2,7
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	2	1	2	5	1,3
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	1	0	2	0,5
ΣΥΝΟΛΟ	74	181	116	371	100,0

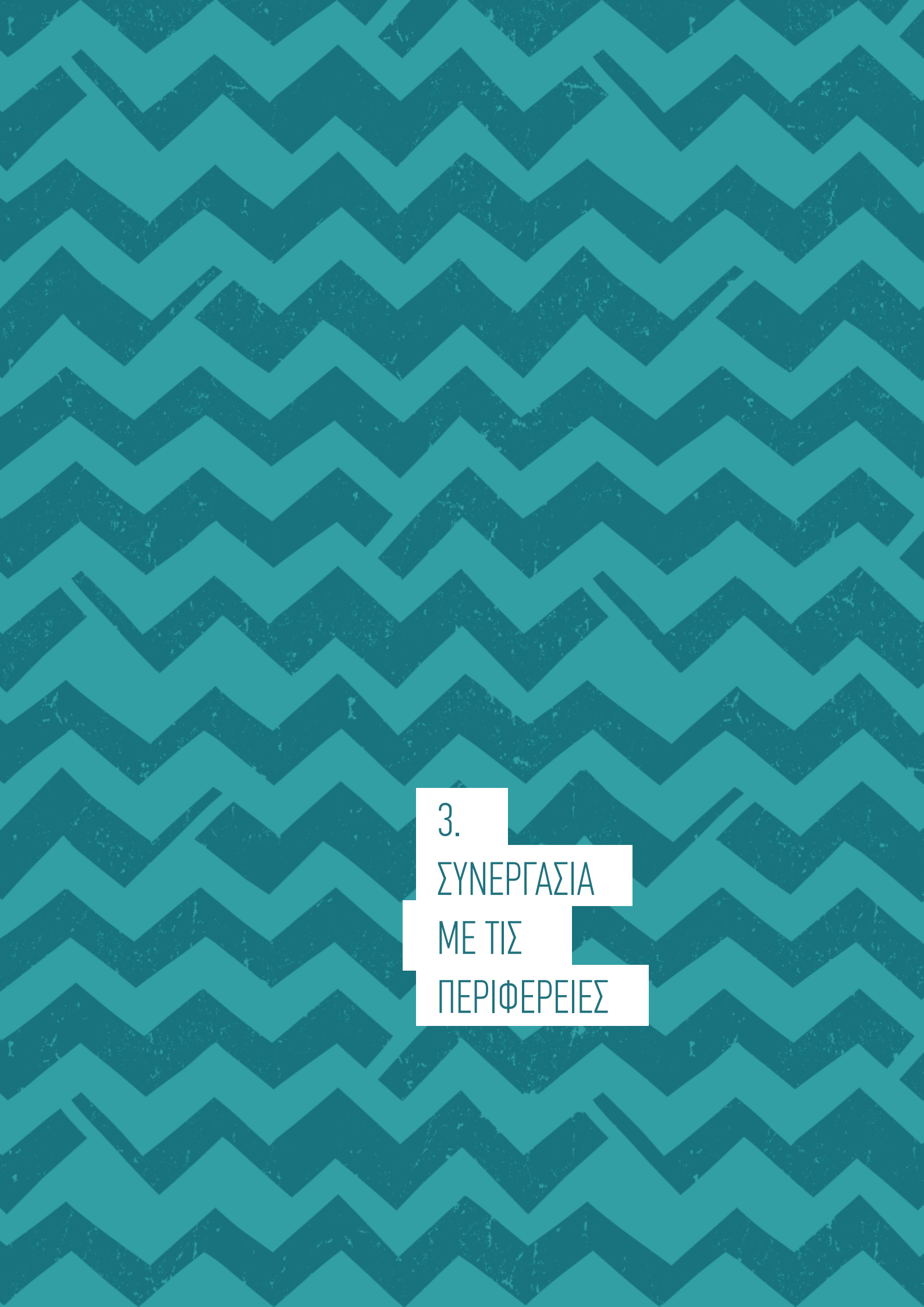
Πηγή: Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, 2017

Πίνακας 4. Πληθυσμός Ρομά και τύποι οικισμών ανά Περιφέρεια

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΑΝΑ ΤΥΠΟ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΥΠΟΥ I	ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΥΠΟΥ II	ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΥΠΟΥ III	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΑΤΤΙΚΗ	3145	11507	17883	32535	29,6
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	1019	12415	4044	17478	15,9
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1026	13001	3032	17059	15,5
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	192	8872	6873	15937	14,5
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	346	13261	1357	14964	13,6
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1624	1902	1351	4877	4,4
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	244	1393	364	2001	1,8
ΗΠΕΙΡΟΣ	254	539	1006	1799	1,6
ΚΡΗΤΗ	90	556	565	1211	1,1
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	402	135	232	769	0,7
ΙΟΝΙΑ	440	135	64	639	0,6
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	303	85	84	472	0,4
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	206	60	0	266	0,2
ΣΥΝΟΛΟ	9291	63861	36855	110007	100,0

Πηγή: Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, 2017

The background of the entire page is a repeating chevron pattern in two shades of teal. The pattern consists of a series of 'V' shapes pointing downwards, with a darker teal color for the 'V' and a lighter teal color for the background.

3.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΤΙΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Στη βάση της χαρτογράφησης και τυπολογικής κατάταξης των οικισμών και περιοχών διαβίωσης Ρομά, η Ειδική Γραμματεία εγκαινίασε μια συστηματική συνεργασία με τις Περιφέρειες τόσο για την οριζόντια και χωρική διάσταση των θεμάτων Ρομά μέσα από τον προγραμματισμό έργων και δράσεων όσο και για την εξειδίκευση παρεμβάσεων στους τομείς της κοινωνικο-οικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων μέσα από τα ΠΕΠ.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ειδική Γραμματεία έχει μέχρι σήμερα συμμετοχή σε σχετικές διαβουλεύσεις με τις Περιφέρειες της χώρας και συναντήσεις εργασίας. Το 2017 πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις εργασίας με τις Περιφέρειες της χώρας και με τις Ειδικές Υπηρεσίες των ΠΕΠ, ως ακολούθως:

14.2.2017: Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

15.2.2017: Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

1.3.2017: Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

2.3.2017: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

3.3.2017: Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

6.3.2017: Περιφέρεια Θεσσαλίας

Επίσης, η Ειδική Γραμματεία συμμετείχε σε τοπικές διαβουλεύσεις για την κοινωνική ένταξη των Ρομά στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής («Forum Δυτικής Αττικής για θέματα Ρομά»), όπου παρουσίασε τόσο τις κατευθύνσεις πολιτικής όσο και τα εργαλεία στήριξης των Δήμων.

4.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΑΙ

ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ

4.1.

Η μεθοδολογική προσέγγιση

Οι Δήμοι της χώρας, εκ των καταστατικών αρμοδιοτήτων τους αλλά και λόγω της εγγύτητας και της αρχής της επικουρικότητας, αποτελούν τους πρωταρχικούς φορείς υλοποίησης πολιτικών, έργων και δράσεων για την κοινωνική ένταξη των Ρομά. Στο πλαίσιο εξειδίκευσης του επιχειρησιακού προγράμματος της Ειδικής Γραμματείας και της προηγηθείσας συνεργασίας με τις Περιφέρειες της χώρας, οι Δήμοι κλήθηκαν να καταθέσουν **ολοκληρωμένα τοπικά σχέδια δράσης**, συμμετέχοντας με αυτό τον τρόπο και στο σχεδιασμό των παρεμβάσεων αλλά και στην ενεργοποίηση του συνόλου της τοπικής κοινότητας και των υπηρεσιών τους για τη συμβολή στο εν λόγω θεματικό πεδίο.

Τοπικά σχέδια δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά έχουν καταθέσει σαράντα (40) Δήμοι της χώρας, ως ακολούθως:

Πίνακας 5. ΔΗΜΟΙ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ ΤΟΠΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ (Κατάσταση 20.3.2018)

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ
1	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ- ΘΡΑΚΗΣ	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΝΕΣΤΟΥ
2	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ- ΘΡΑΚΗΣ	ΞΑΝΘΗΣ	ΤΟΠΕΙΡΟΥ
3	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ
4	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΜΕΓΑΡΕΩΝ
5	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΙΛΙΟΥ
6	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΠΕΙΡΑΙΑ	ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ- ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΚΡΩΠΙΑΣ
8	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΣΠΑΤΩΝ- ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ
9	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ
10	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΛΗΜΝΟΥ
11	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ
12	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΑΓΡΙΝΙΟΥ
13	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
14	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΧΑΪΑΣ	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ
15	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΧΑΪΑΣ	ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ
16	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΗΛΕΙΑΣ	ΗΛΙΔΑΣ
17	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ
18	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΗΛΕΙΑΣ	ΠΗΝΕΙΟΥ
19	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΗΛΕΙΑΣ	ΠΥΡΓΟΥ
20	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΕΟΡΔΑΙΑΣ

Πίνακας 5 - συνέχεια

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ
21	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΦΛΩΡΙΝΑΣ
22	ΗΠΕΙΡΟΥ	ΑΡΤΗΣ	ΑΡΤΑΙΩΝ
23	ΗΠΕΙΡΟΥ	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΠΡΕΒΕΖΑΣ
24	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
25	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ
26	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΦΑΡΣΑΛΩΝ
27	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
28	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΒΕΡΟΙΑΣ
29	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΔΕΛΤΑ
30	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΣΕΡΡΩΝ	ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ
31	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ- ΕΥΟΣΜΟΥ
32	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ
33	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΠΑΥΛΟΥ- ΜΕΛΑ
34	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΕΡΡΩΝ
35	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΠΕΛΛΗΣ	ΣΚΥΔΡΑΣ
36	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΡΟΔΟΥ
37	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΚΩ
38	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΕΥΡΩΤΑ
39	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΜΕΣΣΗΝΗΣ
40	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΙΣΤΙΑΙΑΣ- ΑΙΔΗΨΟΥ

Πηγή: Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, 2017

Εκτός της εκπόνησης υποδείγματος τοπικού σχεδίου δράσης και των κατευθυντηρίων οδηγιών για τη στέγαση και τις υποδομές, η Ειδική Γραμματεία **εγκαινίασε μια σειρά επιτόπιων αυτοψιών** σε συγκεκριμένες περιοχές της χώρας για την προώθηση της τοπικής διαβούλευσης, την ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς και την ωρίμανση σχετικών παρεμβάσεων, ιδιαίτερα στο πεδίο **δημιουργίας οργανωμένων χώρων προσωρινής μετεγκατάστασης** προς εξάλειψη των ακατάλληλων άτυπων καταυλισμών.

Οι αυτοψίες, επιτόπιες συναντήσεις και παρουσιάσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2017 είναι οι ακόλουθες:

13.1.2017:	Δήμος Ηρακλείου Κρήτης	4-5.5.2017:	Δήμος Ρόδου
18.1.2017:	Δήμος Χαλανδρίου	16-17.5.2017:	Δήμοι Λαμιέων και Άμφισσας

23.5.2017:	Δήμος Πάτρας
24.5.2017:	Δήμος Σοφάδων Καρδίτσας
25.5.2017:	Δήμοι Δέλτα, Αμπελοκήπων Μενεμένης και Παύλου Μελά
26.5.2017:	Δήμοι Θέρμης- Θερμαϊκού και Κατερίνης
6.6.2017:	Δήμος Δέλτα
10.6.2017:	Δήμος Ιστιαίας- Αιδηψού
18.9.2017:	Δήμοι Μάνδρας- Ειδυλλίας και Μεγάρων

19.9.2017:	Δήμοι Ελευσίνας και Ασπροπύργου
19.9.2017:	Δήμος Αχαρνών
21.9.2017:	Δήμοι Πάτρας και Δυτικής Αχαΐας
22.9.2017:	Δήμοι Αγρινίου και Ι.Π. Μεσολογγίου
26.9.2017:	Δήμοι Αχαρνών και Φυλής
27.9.2017:	Δήμοι Χαλανδρίου και Κρωπίας
25.10.2017:	Δήμος Κομοτηνής
26.10.2017:	Δήμος Ξάνθης

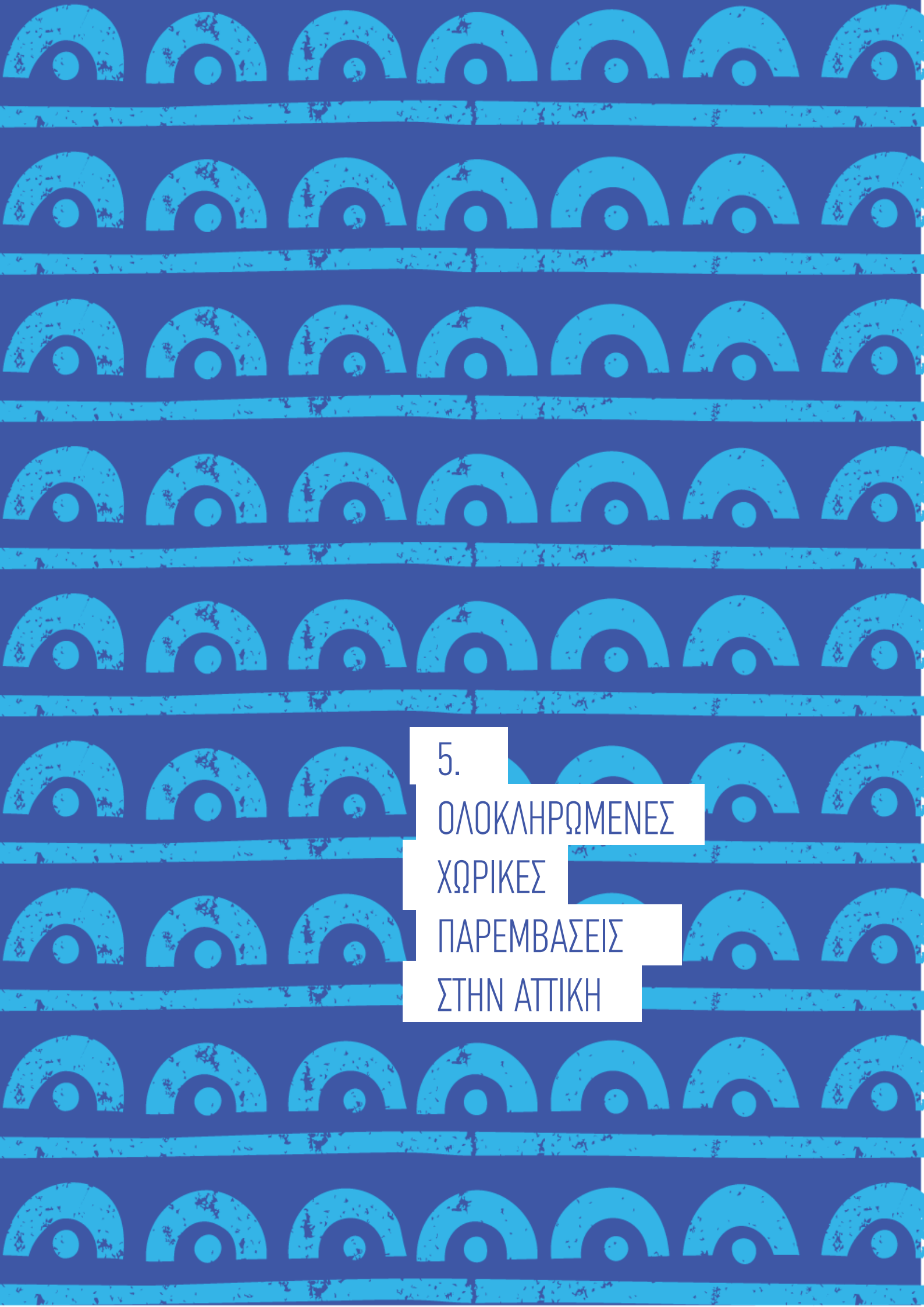
Η στήριξη των Δήμων για την ωρίμανση σχετικών παρεμβάσεων στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης των Ρομά πραγματοποιείται από **τεχνική ομάδα της Ειδικής Γραμματείας (αρχιτέκτονες, μηχανικοί)** με την **αρωγή της ΜΟΔ**, καθώς και από **κοινωνικούς επιστήμονες**. Με δεδομένο ότι οι Δήμοι της χώρας καλούνται να υλοποιήσουν στην πράξη μια σειρά στεγαστικών, οικιστικών και κοινωνικών παρεμβάσεων για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά εκπόνησε δυο εργαλεία- οδηγούς. Πρώτον, **υπόδειγμα τοπικού σχεδίου δράσης** για την κοινωνική ένταξη των Ρομά προκειμένου να διευκολύνει τους Δήμους στη συγκέντρωση και επεξεργασία δεδομένων καθώς και την κατάρτιση συγκεκριμένων προτάσεων για έργα και δράσεις. Δεύτερον, **κατευθυντήριες οδηγίες**- οδηγό για τη στέγαση και τις υποδομές.

Το υπόδειγμα τοπικού σχεδίου δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά αποτελείται από τέσσερα διακριτά μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει την «**εισαγωγή**» όπου γίνεται συνοπτική παρουσίαση της Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά, καθώς και του ισχύοντος πλαισίου του περιφερειακού σχεδιασμού για την κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων/Ρομά σύμφωνα με το περιεχόμενο της πολιτικής της Περιφέρειας που αποτυπώνεται στην Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης (ΠΕΣΚΕ)/Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη Ρομά (ανάλογα με το τι έχει εκπονήσει η κάθε Περιφέρεια). Στο δεύτερο μέρος **καταγράφεται η υφιστάμενη κατάσταση** αναφορικά με τα γενικά δημογραφικά στοιχεία, την αστικοδημοτική κατάσταση, τους τομείς στέγασης, εκπαίδευσης, απασχόλησης, υγείας, καθώς και οριζόντια ζητήματα όπως η ενημέρωση για τα δικαιώματα του πολίτη, για την καταπολέμηση των διακρίσεων, την ενίσχυση του ρόλου των γυναικών-Ρομά ή την πολιτιστική ενσωμάτωση, κ.α. Τα πλεονεκτήματα, οι αδυναμίες, οι ευκαιρίες και οι απειλές συνοψίζονται με τη χρήση της SWOT ανάλυσης. Στο τρίτο μέρος διατυπώνονται οι **στόχοι** του σχεδιασμού του Δήμου, καταγράφονται οι **προτεινόμενες δράσεις** ανά άξονα προτεραιότητας καθώς και **οριζόντιες δράσεις**, υποστηρικτικές της υλοποίησης του σχεδίου. Τέλος, στο τέταρτο μέρος **παρά τίθενται πίνακες καταγραφής των προγραμματιζόμενων ενεργειών** ανά δράση συνοδευόμενες από πληροφορίες σχετικά με το χρονοδιάγραμμα και τον προϋπολογισμό.

Οι κατευθύνσεις για τη στέγαση και τις υποδομές στηρίζονται στη τυπολογική διάκριση των καταυλισμών και των θυλάκων Ρομά, και αναφέρονται σε τρεις επιμέρους στρατηγικές:

- α. Επιδότηση Ενοικίου** - επιλογή μετά από εξατομικευμένη προσέγγιση και μέσω συγκεκριμένων κριτηρίων,
- β. Ανάπτυξη Δημοτικών Συγκροτημάτων Κοινωνικής Κατοικίας** - Μεταβατική περίοδο και
- γ. Ανάπτυξη Δημοτικών Συγκροτημάτων Κοινωνικής Κατοικίας** - Μόνιμες οικιστικές εγκαταστάσεις.

Η συλλογή και ανάλυση των στοιχείων και δεδομένων τόσο από τη χαρτογράφηση και τυπολογική κατάταξη όσο και από τις διαβουλεύσεις με τις Περιφέρειες και τους Δήμους, καθώς και τα στοιχεία των Περιφερειακών Στρατηγικών για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά και των τοπικών σχεδίων δράσης των Δήμων, αποτέλεσαν το αναγκαίο υλικό για τη διαμόρφωση κατευθυντήριων γραμμών ανά τομέα πολιτικής από την Ειδική Γραμματεία, την προώθηση αναγκαίων θεσμικών παρεμβάσεων και την κατάρτιση προτάσεων προς εξειδίκευση από τα ΠΕΠ για την κοινωνικο-οικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων των Ρομά.

5.

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ

ΧΩΡΙΚΕΣ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Εντός του 2017, σχεδιάστηκαν τρεις εμβληματικές ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των Ρομά σε περιοχές των Δήμων Ασπροπύργου (περιοχή Νέα Ζωή), Μεγάρων (περιοχή Βλυχός) και Χαλανδρίου (περιοχή Νομισματοκοπείο). Οι δυο πρώτες παρεμβάσεις παρουσιάστηκαν δημόσια στο πλαίσιο του ειδικού αναπτυξιακού συνεδρίου για την ανάπτυξη της Δυτικής Αττικής (Ελευσίνα, 15-17.12.2017). Αναλυτικότερα:

5.1.

Βλυχός Μεγάρων

Στη θέση Βλυχό, γίνεται παρέμβαση για την συνολική αναβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης της περιοχής, τόσο στην περιοχή εντός του οικισμού, όσο και εκτός. Η παρέμβαση περιλαμβάνει (Α) την αναβάθμιση των υποδομών, (Β) την αντικατάσταση παραπηγμάτων με προκατασκευασμένους οικίσκους και (Γ) την εγκατάσταση χώρων ατομικής υγιεινής και καθαριότητας.

Α. ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Με βάση τις υποδείξεις της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου προτείνεται η **κατασκευή βασικών υποδομών** για τη βελτίωση της λειτουργίας του **αντλιοστασίου ακαθάρτων** της περιοχής και την **επέκταση του καναλιού ομβρίων** για τη σύνδεση του αγωγού ομβρίων της ανατολικής πλευράς της πόλης των Μεγάρων με τον υπάρχοντα οχετό ομβρίων του Βλυχού, καθώς και την επέκταση του αγωγού έως τη Νέα Εθνική οδό Αθηνών-Κορίνθου. Επιπλέον, προτείνεται η ανακατασκευή και ολοκλήρωση **δικτύου δρόμων** εντός του σχεδίου πόλεως.

Β. ΣΤΕΓΑΣΗ

Παροχή προκατασκευασμένων οικιών σε **30 οικογένειες** που έχουν νόμιμη ιδιοκτησία εντός και εκτός σχεδίου πόλεως. Η επιλογή των οικογενειών θα γίνει κατόπιν πρόσκλησης από την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου με συνυπολογισμό και κοινωνικών και άλλων κριτηρίων (μέλη οικογένειας, φοίτηση παιδιών στο σχολείο, λοιπά περιουσιακά στοιχεία) και αφού βεβαιωθεί ότι δεν υφίσταται πρόβλημα ιδιοκτησίας των οικοπέδων.

Γ. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Στην εκτός σχεδίου περιοχή και στις καταπατημένες εκτάσεις, όπου δεν μπορεί στην παρούσα φάση να υλοποιηθεί ολοκληρωμένη παρέμβαση, προβλέπεται **εγκατάσταση χώρων ατομικής υγιεινής** και ενέργειες **περιβαλλοντικής υγιεινής** (αποκομιδή απορριμμάτων, μυοκτονίες, χαλικοστρώσεις κλπ.) για την **βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης**. Στις δομές αυτές μπορούν να απασχοληθούν μέσω προγραμμάτων απασχόλησης Ρομά από την τοπική κοινότητα.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΥΠΟΔΟΜΕΣ

1. Υποδομές αντλιοστασίου. Κατασκευή τεχνικών έργων για την αποκατάσταση της οδού Νίσου στην συμβολή της με την οδό Μαντώ Μαυρογένους
2. Επέκταση κεντρικού αποχετευτικού δικτύου ομβρίων υδάτων έως την Ν.Ε.Ο.Α.Κ.
3. Κατασκευή νέων δρόμων εντός σχεδίου πόλης

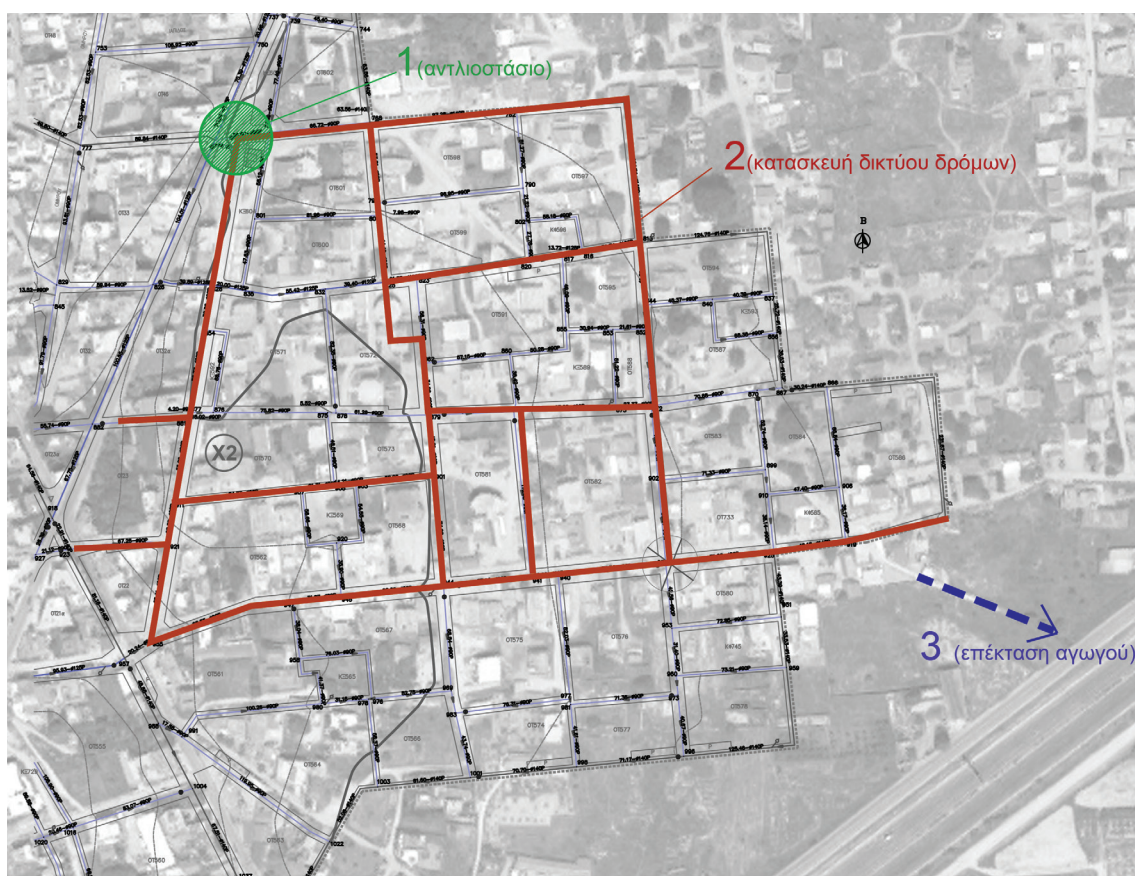
ΣΤΕΓΑΣΗ

4. Αντικατάσταση παραπηγμάτων/ακατάλληλων οικιών με προκατασκευασμένους οικίσκους για 30 νοικοκυριά

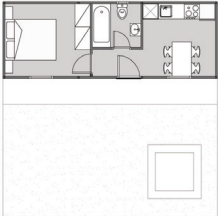
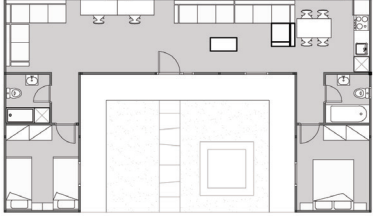
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

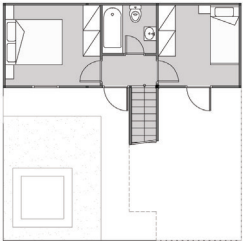
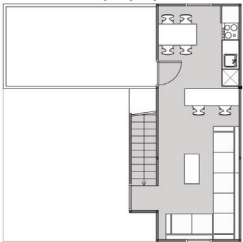
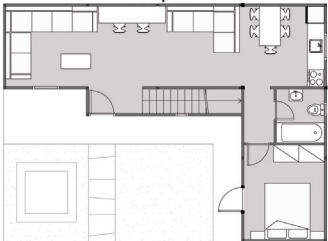
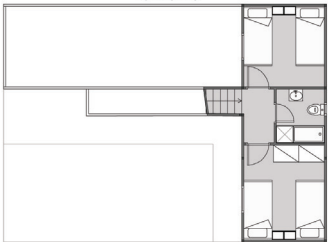
5. Εγκατάσταση δομής ατομικής υγιεινής και καθαριότητα

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΚΑΡΙΦΙΜΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΙΣΚΩΝ

T1	T2	T3
 για 1 έως 2 άτομα, 1 οικίσκος, 25 τμ	 Για 4 έως 6 άτομα, 2 οικίσκοι, 50 τμ	 για 6 έως 9 άτομα, 3 οικίσκοι, 75 τμ

ΤΔ2	ΤΔ3
ισόγειο όροφος για 4 έως 6 άτομα, 2 οικίσκοι, 54 τμ	ισόγειο όροφος για 6 έως 8 άτομα, 3 οικίσκοι, 80 τμ

5.2.

Νέα Ζωή Ασπροπύργου

Η περιοχή της Νέας Ζωής Ασπροπύργου χαρακτηρίζεται από έντονα φαινόμενα χωρικού και κοινωνικο-οικονομικού αποκλεισμού για περιθωριοποιημένες κοινότητες, με πιο χαρακτηριστική την περίπτωση των Ρομά. Η γειτνίαση με τη χωματερή, η έλλειψη υποδομών, η μείξη με βιομηχανικές και οχλούσες δραστηριότητες, καθώς και η έλλειψη ουσιαστικά γειτονιών **καθιστά την διαβίωση στην περιοχή εξαιρετικά προβληματική** και χωρίς πρόσβαση σε βασικά ζωτικά αγαθά.

Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η **λειτουργία του 7ου Δημοτικού Σχολείου Ασπροπύργου**. Στο 7ο Δ.Σ. Ασπροπύργου είναι εγγεγραμμένοι συνολικά 341 μαθητές, εκ των οποίων **319 Ρομά**. Από τους 319 εγγεγραμμένους μαθητές Ρομά, φαίνεται ότι 285 φοιτούν συστηματικά. Το σχολείο αυτό αποτελεί τη μόνη δομημένη δημόσια υπηρεσία στην περιοχή που ασχολείται όχι μόνο με την εκπαιδευτική ένταξη των μαθητών Ρομά και άλλων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων αλλά και με την ευρύτερη κοινωνική στήριξη των κατοίκων της περιοχής (πχ., συμμετοχή σε προγράμματα κινητής υγιεινομικής μονάδας, ενημέρωση για προνοιακά και άλλα ζητήματα- διασύνδεση και παραπομπή στις κατάλληλες υπηρεσίες).

Τα παιδιά Ρομά και άλλων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων που φοιτούν στο συγκεκριμένο σχολείο και η ευρύτερη κοινότητα Ρομά στην περιοχή της Νέας Ζωής Ασπροπύργου **χρησιμοποιούν μια ολοκληρωμένη παρέμβαση κοινωνικής φροντίδας** έτσι ώστε σταδιακά να τύχουν στεγαστικής αποκατάστασης και κοινωνικής ένταξης στον ευρύτερο αστικό ιστό της Αττικής.

Για το σκοπό αυτό δημιουργείται Κοινωνικό Πολύκεντρο έναντι του 7ου Δ.Σ. Ασπροπύργου που θα παρέχει τις ακόλουθες υπηρεσίες:

1. Υγιεινής (πλυντήριο, στεγνωτήριο, ντουζιέρα).
2. Υγιεινομικής φροντίδας (Ιατρείο).
3. Κοινωνικής Διαμεσολάβησης (Γραφείο διαμεσολαβητών).
4. Συμβουλευτικής υποστήριξης κοριτσιών και γυναικών (Γραφείο συνεντεύξεων).
5. Εγγραμματος εφήβων 13-17 ετών (αίθουσα διδασκαλίας).
6. Εγγραμματος- σχολείου δεύτερης ευκαιρίας για ενήλικους (αίθουσα διδασκαλίας).
7. Εκμάθηση χρήσης Η/Υ.
8. Νομικής στήριξης για την επίλυση αστικοδημοτικών και άλλων προβλημάτων.

Παράλληλα, **αναβαθμίζεται και η κτιριακή υποδομή** του 7ου Δ.Σ. Ασπροπύργου με τη δημιουργία αίθουσας βιβλιοθήκης, εικαστικών, εκπαιδευτικών και μουσικής.

Η λειτουργία του 7ου Δημοτικού Σχολείου Ασπροπύργου ως κοινοτικού κυπάρου στην ευρύτερη περιοχή οφείλει να γίνει σε ένα μεταβατικό στάδιο με σκοπό την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της στεγαστικής μετεγκατάστασης των παιδιών και οικογενειών Ρομά στον αστικό ιστό.

Οι ανάγκες προτείνεται να καλυφθούν μέσω της εγκατάστασης **μεταφερόμενου πολυχώρου** με υπηρεσίες υγιεινής, λουτρών, χώρου συμβουλευτικής και φροντιστηριακής υποστήριξης στη δημοτική έκταση όμορη με τον αύλειο χώρο του Αγ. Ισιδώρου (με παραχώρηση από τον Δήμο Ασπροπύργου) έναντι 7ου Δημοτικού Σχολείου Ασπροπύργου.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΥΠΟΔΟΜΕΣ

1. Δημιουργία πολύκεντρου με χώρο εκδηλώσεων, χώρο υπολογιστών, γραφεία κοινωνικών υπηρεσιών, ιατρείο, χώρους υγιεινής και ατομικής καθαριότητας.

(περιλαμβάνεται ο εξοπλισμός και η εγκατάσταση των δικτύων για την ηλεκτροδότηση και υδροδότηση του κέντρου)

2. Διαμόρφωση υπαίθριων χώρων, που περιλαμβάνει την δημιουργία γηπέδου μπάσκετ, παιδικής χαράς, καθιστικού και χώρων πρασίνου.

(περιλαμβάνονται διαμορφώσεις, κατασκευή ειδικού δαπέδου γηπέδου, εξοπλισμού, κερκίδων, κατασκευή παιδικής χαράς και περίφραξη, κατασκευή καθιστικού από οπλισμένο σκυρόδεμα, πλακόστρωση (θα διατηρηθούν τμήματα της υφιστάμενης πλακόστρωσης), διαμόρφωση χώρων φύτευσης και αγορά φυτών)

3. Κατασκευή νέας δώροφης πτέρυγας εντός του σχολικού συγκροτήματος, που περιλαμβάνει αίθουσα νηπιαγωγείου, γραφείο εκπαιδευτικών και διεύθυνσης, βιβλιοθήκη, αίθουσα εικαστικών και μουσικής και WC εκπαιδευτικών.

4. Επισκευές και παρεμβάσεις στα υφιστάμενα κτίρια και τον υπαίθριο χώρο του σχολείου. Περιλαμβάνει διαμόρφωση νέας εισόδου για την άμεση πρόσβαση στον χώρο του πολύκεντρου, εκπαιδευτικού κήπου και χώρο προαυλισμού του νηπιαγωγείου, χώρο στάθμευσης 15 θέσεων και είσοδο, φυτεύσεις.

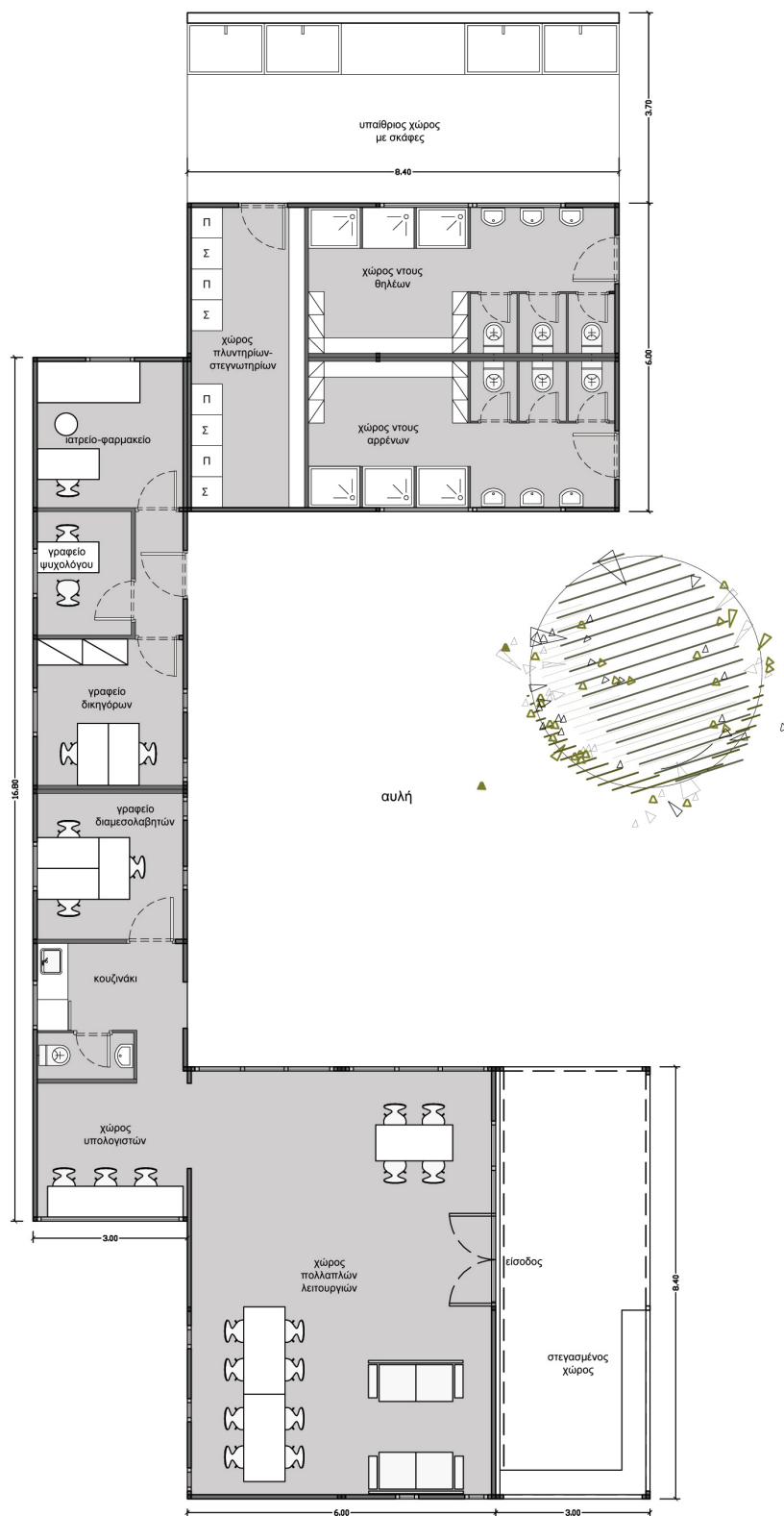
ΚΑΤΟΨΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

ΚΑΤΟΨΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟΥ

5.3.

Οριζόντιες παρεμβάσεις Βλυχό Μεγάρων και Νέα Ζωή Ασπροπύργου

Στο πλαίσιο των ανωτέρω υπό σημεία 5.1-5.2., προτάθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:

Α. ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΕΝΟΙΚΙΟΥ (Πιλοτικό πρόγραμμα)

Αφορά τη μετεγκατάσταση οικογενειών Ρομά από καταυλισμούς σε οικίες και διαμερίσματα εντός του αστικού ιστού κατόπιν εξατομικευμένης αξιολόγησης και στήριξης. Η στήριξη παρέχεται για **διάρκεια 36 μηνών**. Στο ποσό της μηνιαίας στήριξης συμπεριλαμβάνεται και ποσό για την κάλυψη κοινωφελών λογαριασμών. Παράλληλα παρέχονται συνοδευτικές κοινωνικές υπηρεσίες με σκοπό την πλήρη κοινωνική και εργασιακή ένταξη.

Β. ΟΜΑΔΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Αφορά την **εγκατάσταση και λειτουργία δομών ατομικής και περιβαλλοντικής υγιεινής** για την κάλυψη άμεσων και επείγουσών αναγκών υγιεινής με έμφαση στα **παιδιά** και τους **μαθητές**. Κάθε δομή περιλαμβάνει ντουζιέρες και τουαλέτες, διοικείται από ομάδα με συντονιστή και απασχολούμενους από την ίδια την κοινότητα των Ρομά και αποτελεί ουσιαστικά ένα υγειονομικό κύτταρο- κέντρο αναφοράς και για τις αρμόδιες υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες. Το πρόγραμμα έχει διάρκεια 24 μήνες.

Γ. ΣΤΗΡΙΞΗ – ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Αφορά τη **δημιουργία δικτύου στήριξης και συμβουλευτικής** για την ενδυνάμωση της απασχόλησης των Ρομά με ειδικότερες δράσεις για την παροχή ολοκληρωμένης εξατομικευμένης προσέγγισης, επαγγελματική συμβουλευτική, συμβουλευτική επιχειρηματικότητας, ευαισθητοποίηση εργοδοτικών συλλόγων, ειδικές υπηρεσίες συμβουλευτικής για όσους δημιουργήσουν επιχείρηση και την παροχή στήριξης σε όσους αναζητούν απασχόληση σε υφιστάμενες επιχειρήσεις. Το πρόγραμμα έχει διάρκεια 24 μήνες και φιλοδοξεί να αποτελέσει τοπικό δίκτυο για την προώθηση στην απασχόληση σε συνεργασία με τα Κέντρα Κοινότητας/ Παραρτήματα Ρομά, τον ΟΑΕΔ, τους επαγγελματικούς φορείς και τις αρμόδιες υπηρεσίες Δήμων και Περιφερειών.

Δ. ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (Πιλοτική εφαρμογή)

Περιλαμβάνει επιδότηση νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα και επιδότηση νέων ελεύθερων επαγγελματιών (σε ατομικές και εταιρικές επιχειρήσεις).

i. ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Πιλοτικό πρόγραμμα)

Αφορά την επιδότηση νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα για άτομα Ρομά ηλικίας 20-39 ετών. Η επιδότηση παρέχεται για 18 μήνες.

ii. ΝΕΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ (Πιλοτικό πρόγραμμα)

Αφορά τη χρηματοδοτική στήριξη έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας (ατομικής και εταιρικής) για άτομα Ρομά ηλικίας 20-39 ετών. Ενθαρρύνεται η δραστηριοποίηση σε κλάδους και πεδία σύμφωνα με τις ανάγκες της τοπικής οικονομίας, την ήδη άτυπη απασχόληση πολλών Ρομά σε συγκεκριμένες δραστηριότητες (όπως η ανακύκλωση) και η διασύνδεσή τους με το τοπικό παραγωγικό και οικονομικό σύστημα.

5.4.

Νομισματοκοπείο Χαλανδρίου

Η παρέμβαση αφορά την ολιστική αντιμετώπιση για την κοινωνική ένταξη των Ρομά στην περιοχή Νομισματοκοπείο μέσα από δράσεις στεγαστικής αποκατάστασης σε συνδυασμό με ενέργειες για την προώθηση στην εκπαίδευση και την απασχόληση. Η στέγαση στηρίζεται σε δυο επιμέρους άξονες: την **επιδότηση ενοικίου** και την **ενοίκιαση οικοπέδων** και την **τοποθέτηση οικίσκων**.

Η δράση επιδότησης ενοικίου αφορά μέχρι **40 οικογένειες για 3 χρόνια**. Η δράση θα υλοποιηθεί σταδιακά και όχι άπαξ. Ο δήμος, μέσω του Κέντρου Κοινότητας - Παράρτημα Ρομά και του προσωπικού του, αναζητά κατάλληλες κατοικίες για τη στέγαση των ανωτέρω οικογενειών στην ευρύτερη περιοχή του Χαλανδρίου (Πάτημα, Γέρακας, Κοντόπευκο).

6.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ/ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ
ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΟΜΑΔΩΝ

6.1.

Η αναγκαιότητα της ρύθμισης και οι βασικές προβλέψεις

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία της χαρτογράφησης και τυπολογικής κατάταξης των οικισμών και περιοχών διαβίωσης Ρομά (ανωτέρω κεφάλαιο 2), σημαντικός αριθμός οικισμών και πληθυσμού χρήζει μετεγκατάστασης λόγω της ύπαρξης πολεοδομικών, υγειονομικών, περιβαλλοντικών και ενταξιακών προβλημάτων. Η κατάσταση αυτή αφορά, σύμφωνα με την χαρτογράφηση της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης Ρομά, **εβδομήντα τέσσερις** περίπου (74) **οικισμούς** σε όλη την Ελλάδα, συνιστά εμπόδιο στην ευρύτερη κοινωνική ένταξη των Ρομά και ειδικότερα στη σχολική ένταξη των παιδιών, την ένταξη στην επίσημη απασχόληση, την πρόσβαση σε συνθήκες κοινωνικής και περιβαλλοντικής υγιεινής σύμφωνα με την αρχή της αξιοπρέπειας του ανθρώπου. Επιπλέον, η κατάσταση αυτή απειλεί την κοινωνική συνοχή στις τοπικές κοινωνίες, συμβάλλει στη διαιώνιση στερεοτύπων και διακρίσεων εις βάρος των Ρομά και υπονομεύει το μέλλον κοινωνικής ένταξης και κινητικότητας της νέας γενιάς Ρομά.

Η μέχρι σήμερα εμπειρία από την εφαρμογή διατάξεων για την μετεγκατάσταση ακατάλληλων καταυλισμών κατέδειξε σημαντικές δυσχέρειες στην διαδικασία εκκίνησης των απαιτούμενων ενεργειών και δράσεων από πλευράς τοπικής αυτοδιοίκησης (εύρεση κατάλληλου χώρου, εξασφάλιση των αναγκαίων υποδομών, προετοιμασία και στήριξη του πληθυσμού) ενώ από την άλλη δεν αντιμετωπιζόταν επαρκώς σε θεσμικό επίπεδο η ανάγκη για ανάληψη δράσης προς άμεση και επείγουσα στεγαστική αποκατάσταση ανθρώπων που διαβιούν ακόμα και δεκαετίες σε συγκεκριμένες περιοχές της χώρας υπό τις ίδιες απαράδεκτες συνθήκες.

Η νομολογία του ΣτΕ με αφορμή την υπόθεση μετεγκατάστασης των Ρομά από την περιοχή Χαλανδρίου στο όρος Πατέρα αποσαφηνισε ότι το θεσμικό καθεστώς υγειονομικού χαρακτήρα για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος είναι τελεόφορο και δεν μπορεί να ερείδεται σε ένα πλαίσιο προσέγγισης περί πλανοδίων όταν σε πάρα πολλές περιπτώσεις τεκμηριώνεται διοικητικά και ερευνητικά η διαβίωση των ομάδων Ρομά σε συγκεκριμένους οικισμούς για ολόκληρες δεκαετίες.

Η διαδικασία της μετεγκατάστασης συναντά στην πράξη πολλά εμπόδια, τόσο νομικά όσο και επιχειρησιακά. Στο **νομικό πεδίο**, η επίκληση των υγειονομικών διατάξεων για τη μετεγκατάσταση πλανοδίων είναι ιδιαίτερα προβληματική, όπως καταδείχτηκε και με την απόφαση ΣτΕ αφού η συντριπτική πλειοψηφία των Ρομά αφορά εδραιωμένους πληθυσμούς και με μακρόχρονη παραμονή στις επιμέρους περιοχές διαβίωσής τους. Στο **επιχειρησιακό πεδίο**, η έλλειψη κατάλληλης προπαρασκευής του ίδιου του πληθυσμού των Ρομά και η έλλειψη ενός ολοκληρωμένου τοπικού σχεδίου κοινωνικής ένταξης σε συνδυασμό με την επιλογή εντελώς ακατάλληλων χώρων προς μετεγκατάσταση (πχ., περίπτωση μετεγκατάστασης καταυλισμού Ρομά από το Χαλάνδρι στο όρος Πατέρα) δεν εξασφάλισαν ουσιαστικά τη βιωσιμότητα της όποιας μετεγκατάστασης.

Δεδομένων όλων των παραπάνω και με σκοπό τη θεσμική και επιχειρησιακή διευκόλυνση μετεγκαταστάσεων στο πλαίσιο ολοκληρωμένων σχεδίων κοινωνικής ένταξης, θεσπίστηκε με τις διατάξεις του άρθρου 159 του ν. 4483/2017 διαδικασία για την προσωρινή μετεγκατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων, προβλέποντας αναλυτικά τα ακόλουθα:

α. Δυνατότητα προσωρινής μετεγκατάστασης ειδικών κοινωνικών ομάδων, κατά την έννοια των άρθρων 13 παρ. 11 του ν. 3212/2003 και 34 παρ. 1 του ν. 3448/2006, που διαβιούν σε καθεστώς απόλυτης εξαθλίωσης σε πρόχειρα ή παράτυπα καταλύματα, σε κατάλληλους οργανωμένους χώρους που διατίθενται αποκλειστικά για το σκοπό αυτό από το Δημόσιο, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ν.Π.Δ.Δ. ή από ιδιώτες, κατόπιν κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αρμοδίου για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας, Περιβάλλοντος και Ενέργειας,

β. Οι προϋποθέσεις προκειμένου να θεωρηθούν κατάλληλοι οι οργανωμένοι χώροι προσωρινής μετεγκατάστασης με μέριμνα τόσο για την προστασία ειδικού χαρακτήρα συγκεκριμένων περιοχών (πχ., δάση, αιγιαλός) όσο και για την αποφυγή περιοχών με περιβαλλοντική επικινδυνότητα (πχ., ρέματα) ή προβλήματα δημιουργίας δικτύων κοινής ωφέλειας.

γ. Τα συνοδευτικά έγγραφα, σχέδιο δράσης, βεβαιώσεις, σχέδια και εκθέσεις που πρέπει να περιλαμβάνει το αίτημα του οικείου Δήμου προς την Επιτροπή Προσωρινής Μετεγκατάστασης Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων με σκοπό να διασφαλιστούν εκείνες οι προϋποθέσεις για την πρόληψη τυχόν καταστρατηγήσεων από την πλευρά των δικαιούχων, την αποτελεσματική λειτουργία των χώρων προσωρινής μετεγκατάστασης και επομένως την θεραπεία του διαπιστωμένου προβλήματος.

δ. Η διαδικασία συγκρότησης της Επιτροπής Προσωρινής Μετεγκατάστασης Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων με απόφαση Υπουργού Εργασίας, Κοιν. Ασφάλισης και Κοιν. Αλληλεγγύης αρμοδίου για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Η Προεδρία της Επιτροπής από την κατά περίπτωση αρμόδιο Γενικό ή Ειδικό Γραμματέα και Το έργο της Επιτροπής Προσωρινής Μετεγκατάστασης Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων.

ε. Το περιεχόμενο (έγκριση της εισήγησης της Επιτροπής Προσωρινής Μετεγκατάστασης Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων, σχέδιο γενικής διάταξης της επιλογέας έκτασης, τύποι και διαδικασία προμήθειας των προς εγκατάσταση προκατασκευασμένων οικίσκων, σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των εγκεκριμένων χώρων), ο χαρακτήρας (υπέχει θέση άδειας χωροθέτησης και ανέγερσης των προκατασκευασμένων εγκαταστάσεων) της κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αρμόδιο για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, καθώς και περιορισμοί ως προς το χρόνο ισχύος των παρεκκλίσεων και την προσωρινότητα χρήσης των εγκαταστάσεων.

στ. Η ευθύνη του οικείου Δήμου να εκπονεί και να υλοποιεί σχετικές μελέτες, να επιβλέπει την τοποθέτηση των οικίσκων και τη σύνδεσή τους με τα δίκτυα, καθώς και να οργανώνει και να εποπτεύει τη λειτουργία των χώρων προσωρινής μετεγκατάστασης σύμφωνα με κανονισμό λειτουργίας που εκπονεί, μετά από έγκριση του αρμόδιου ειδικού / Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

ζ. Η ευθύνη του κατά περίπτωση Ειδικού ή Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης να παρακολουθεί την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των οικείων Δήμων και η δυνατότητα να συγκροτεί ομάδες τεχνικής υποστήριξης με σκοπό την παροχή βοήθειας στους Δήμους τόσο για την υποβολή του φακέλου αιτήματος όσο και για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

η. Η δυνατότητα, σε περίπτωση έλλειψης διαθέσιμου και κατάλληλου χώρου, έκδοσης ΚΥΑ μετά τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Προσωρινής Μετεγκατάστασης για την εγκατάσταση προσωρινών ή κινητών μονάδων υγιεινής και ατομικής καθαριότητας με κοινόχρηστες τουαλέτες, κοινόχρηστα λουτρά και υποδομές πλήσης ιματισμού, είτε εντός της υφιστάμενης περιοχής εγκατάστασης αυτών, είτε σε γειτονική δημόσια, δημοτική ή ιδιωτική έκταση, εφόσον αυτή διατίθεται για το σκοπό αυτό. Η δυνατότητα αυτή ορίζεται ακόμα και για περιπτώσεις όπου δεν έχει υποβληθεί σχετικό αίτημα του οικείου Δήμου.

θ. Όλες οι δαπάνες για την προσωρινή μετεγκατάσταση, τις υποδομές και τη λειτουργία των εγκεκριμένων χώρων καλύπτονται κατά περίπτωση από εθνικούς ή και ευρωπαϊκούς πόρους, καθώς και η δυνατότητα επιβολής ανταποδοτικών τελών στους χρήστες με απόφαση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου και σύμφωνης γνώμης της Επιτροπής Προσωρινής Μετεγκατάστασης.

6.2.

Οι βασικές αρχές του σχεδιασμού οργανωμένων χώρων μετεγκατάστασης ως συγκροτημάτων κοινωνικής κατοικίας

Εκτός των κατάλληλων θεσμικών προβλέψεων (βλ. ανωτέρω υπό σημείο 5.1), η προσωρινή μετεγκατάσταση σε οργανωμένο χώρο προκειμένου να διευκολύνει την σταδιακή ένταξη και να μειώσει τον κίνδυνο γκετοποίησης, οφείλει να βασίζεται στις αρχές της κοινωνικής κατοικίας και του ανάλογου σχεδιασμού των οικιστικών μονάδων και του οικιστικού περιβάλλοντος.

Όσον αφορά την ανάπτυξη και λειτουργία του οργανωμένου χώρου ως συγκρότημα κοινωνικής κατοικίας, προβλέπεται στην υπό κατάρτιση ΚΥΑ εφαρμογής του άρθρου 159 του ν. 4483/2017, η ύπαρξη αρχής διαχείρισης και λειτουργίας του οργανωμένου χώρου, διαχειριστική και διεπιστημονική ομάδα, κανονισμός λειτουργίας κάθε οργανωμένου χώρου καθώς και ιδιωτικό συμφωνητικό μεταξύ της αρχής διαχείρισης (Δήμος) και του ωφελούμενου.

Σε κάθε οργανωμένο χώρο προσωρινής μετεγκατάστασης θα λειτουργεί διευρυμένο Παράρτημα Ρομά («Πολύκεντρο») έτσι ώστε ακόμα και η καθημερινή λειτουργία του συγκροτήματος να υποστηρίζεται από το αναγκαίο διοικητικό και επιστημονικό προσωπικό. Προβλέπεται μάλιστα η λειτουργία και ομάδας διαχειριστικής μέριμνας στην οποία συμμετέχει και μέλος της ειδικής κοινωνικής ομάδας των Ρομά με σκοπό την κοινοτική ανάπτυξη και ομαλή συμβίωση, την αρμονική απόλαυση δικαιωμάτων και τήρηση υποχρεώσεων.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό των οργανωμένων χώρων ως συγκροτημάτων κοινωνικής κατοικίας, οι Δήμοι ως φορείς υλοποίησης οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους γενικά και ειδικά στοιχεία για τον υπό μετεγκατάσταση πληθυσμό και τον τόπο της μετεγκατάστασης. Αναφορικά με τον πληθυσμό, καταγράφουν και επεξεργάζονται στοιχεία για το μέγεθος του πληθυσμού υπό μετεγκατάσταση, τον αριθμό των οικογενειών και τον τύπο των οικογενειών. Αναφορικά με τον τόπο μετεγκατάστασης, λαμβάνουν υπόψη και επεξεργάζονται στοιχεία για την τοπογραφική θέση του χώρου, τη σχέση και σύνδεση με τον οικισμό ή τον αστικό ιστό, τα φυσικά όρια και το μικροκλίμα, την ανάλυση ορίων των οικοπέδων, τη μορφολογία και την κλίση του εδάφους. Η διάταξη και ο σχεδιασμός των κελυφών ακολουθεί τις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού με μέριμνα ειδικότερα για τον προσανατολισμό των οικιών, το μέγεθος και τη θέση με βάση τη λειτουργία των χώρων, τη φύτευση και τον προσανατολισμό των αυλών, τη σκίαση και στέγαση των υπαίθριων ή ημι-υπαίθριων χώρων, τα δίκτυα και τις προσβάσεις.

7.

ΑΡΧΙΚΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Στο πλαίσιο εφαρμογής της εθνικής στρατηγικής για την κοινωνική ένταξη των Ρομά και των νέων δεδομένων-θεσμικών (σύσταση Ειδικής Γραμματείας) και επιχειρησιακών (επιπτώσεις της κρίσης στην ειδική κοινωνική ομάδα των Ρομά, νέα εργαλεία παρέμβασης στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020), η Ειδική Γραμματεία εγκαινίασε μια συστηματική συνεργασία με την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπ. Εργασίας- Τομέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης, την Γενική Γραμματεία ΠΔΕ/ ΕΣΠΑ και την ΕΥΣΕΚΤ για την διαμόρφωση κατευθύνσεων όσων αφορά την εξειδίκευση έργων και δράσεων και στους τέσσερις πυλώνες: **Στέγαση- Υποδομές, Κατάρτιση- Απασχόληση, Υγεία, Κοινωνική Ένταξη**. Συνοπτικά και ανά πυλώνα παρέμβασης.

Το εθνικό σχέδιο δράσης περιλαμβάνει τρεις πυλώνες παρεμβάσεων. **Ο πρώτος πυλώνας** είναι τομεακός και περιλαμβάνει έργα και δράσεις για τη **στέγαση** και τις **υποδομές**, την **απασχόληση**, τη **δημόσια υγεία- υγιεινή**, την **εκπαίδευση** και την **κοινωνική στήριξη** και **μέριμνα**. Στο πεδίο της στέγασης και των υποδομών, προβλέπονται μετεγκαταστάσεις ακατάλληλων καταυλισμών σε **οργανωμένους χώρους προσωρινής μετεγκατάστασης** αλλά και στεγαστική συνδρομή μέσω της **επιδότησης ενοικίου** με έμφαση σε νέες οικογένειες Ρομά. Στο πεδίο της απασχόλησης περιλαμβάνονται πιλοτικές δράσεις για την **επιδότηση νέων θέσεων εργασίας** στον ιδιωτικό τομέα και **στήριξη της επιχειρηματικότητας**, ιδιαίτερα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και των μικτών σχημάτων (Ρομά και μη Ρομά) επιχειρηματικότητας στη βάση διάγνωσης αναγκών και αναπτυξιακών προτεραιοτήτων σε τοπικό επίπεδο. Επίσης, προβλέπεται δράση για την ενεργοποίηση των Ρομά και η **παροχή προκατάρτισης, συμβουλευτικής στήριξης και δικτύωσης**. Στο πεδίο της δημόσιας υγείας, εντάσσεται η **δημιουργία και λειτουργία δομών ατομικής και περιβαλλοντικής υγιεινής** σε περιοχές άμεσης προτεραιότητας από υγειονομικής πλευράς και η διασύνδεση με τις πρωτοβάθμιες υγειονομικές μονάδες. Στο πεδίο της εκπαίδευσης, εντάσσεται η **μαθησιακή και συνοδευτική κοινωνική στήριξη των παιδιών Ρομά**, οι άμεσες δράσεις για την κοινωνική στήριξη σχολικών μονάδων με παιδιά Ρομά σε περιοχές προτεραιότητας (42 σχολεία σε όλη την Ελλάδα) και προτείνεται η διεύρυνση της **παροχής ψυχο- κοινωνικής στήριξης** σε όλα τα σχολεία με παιδιά Ρομά από το σχολικό έτος 2018-2019. Επίσης, δράσεις για τον εγγραμματισμό εφήβων ηλικίας 13-18 ετών. Τέλος, στο πεδίο της κοινωνικής μέριμνας, εντάσσεται η δημιουργία νέων ή η ενίσχυση υφιστάμενων **Παραρτημάτων Ρομά** και η δημιουργία **Ομάδων Διαχείρισης Οργανωμένων Χώρων Προσωρινής Μετεγκατάστασης**.

Ο δεύτερος πυλώνας είναι οριζόντιος- υποστηρικτικός και περιλαμβάνει δράσεις για την **αστικοδομητική τακτοποίηση**, τη **χαρτογράφηση των υγειονομικών συνθηκών**, την **στήριξη των εκπαιδευτικών στο πεδίο**, την **ενδυνάμωση κοριτσιών και γυναικών Ρομά**, τη **στήριξη της νεολαίας**, την **κοινωνική πρόληψη της παραβατικότητας**, την **εξέταση συνθηκών διαβίωσης και αντιλήψεων**, την **ευαισθητοποίηση και την τεχνική στήριξη** των επιτελικών λειτουργιών της Ειδικής Γραμματείας. Για την προώθηση της αστικοδομητικής τακτοποίησης, συγκροτείται **Ομάδα Έργου** των εμπλεκόμενων υπουργείων για την εξέταση του ζητήματος και την εξειδίκευση των κατάλληλων κανονιστικών ρυθμίσεων προς αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Ο τρίτος πυλώνας αφορά πρόγραμμα **κοινωνικής ένταξης** και **ενδυνάμωσης Ρομά** που εντάχθηκε στα έργα του **Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (2014-2021)** με δράσεις ανάπτυξης συγκροτήματος κοινωνικής κατοικίας σε περιοχή διαβίωσης Ρομά σε συνδυασμό με **λειτουργία κέντρου κοινότητας** και **ανάπτυξη ομάδας κρούσης** προώθησης της κοινωνικής ένταξης των Ρομά σε ολόκληρη τη χώρα.

8.

ΠΡΟΩΘΗΣΗ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ

ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΡΟΜΑ

8.1.

Αστικοδημοτική κατάσταση

Σύμφωνα με τις διαθέσιμες έρευνες και μελέτες για την υφιστάμενη κατάσταση στους πληθυσμούς Ρομά, τα στοιχεία των Περιφερειακών Στρατηγικών για την κοινωνική ένταξή τους αλλά και τις κατά καιρούς έρευνες δημοσίων και ανεξάρτητων αρχών (Συνήγορος του Πολίτη), φαίνεται ότι ένα αξιοσημείωτο ποσοστό της εν λόγω κοινωνικής ομάδας είτε **δεν διαθέτει αστυνομική ταυτότητα** είτε αντιμετωπίζει προβλήματα με την εν γένει **δημοτολογική τους κατάσταση**. Δεδομένου του σύνθετου χαρακτήρα του ζητήματος, συγκροτήθηκε με κοινή υπουργική απόφαση των Υπ. Εσωτερικών, Εργασίας- Κοιν. Ασφάλισης- Κοιν. Αλληλεγγύης και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (ΦΕΚ4603Β/28-12-2017), Ομάδας Έργου έτσι ώστε να διερευνηθεί ο πλέον κατάλληλος διοικητικός τρόπος για την επιτάχυνση των διαδικασιών αστικοδημοτικής τακτοποίησης για το τμήμα του πληθυσμού Ρομά που αντιμετωπίζει παρόμοια προβλήματα.

Επισημαίνεται, ότι η επίλυση αυτών των προβλημάτων είναι αναγκαία προϋπόθεση για την υλοποίηση και επιτυχία των τομεακών πολιτικών, ιδιαίτερα στο πεδίο της στέγασης, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της κοινωνικής στήριξης, αφού η επιλεξιμότητα και η ένταξη των δικαιούχων σε συγκεκριμένες δράσεις προϋποθέτει την απουσία εκκρεμοτήτων αστικοδημοτικής φύσης (πχ., επιδότηση ενοικίου, παραχώρηση οικίσκου, ένταξη σε πρόγραμμα απασχόλησης).

8.2.

Το επάγγελμα του κοινωνικού διαμεσολαβητή Ρομά

Η Ειδική Γραμματεία έχει αναπτύξει **συστηματική συνεργασία** με την **Ένωση Ελλήνων Ρομά Διαμεσολαβητών** και Συνεργατών για την αντιμετώπιση άμεσων προβλημάτων που συναντά η άσκηση του επαγγελματικού ρόλου στο πεδίο αλλά και η δρομολόγηση της πιστοποίησης και κατοχύρωσης του συγκεκριμένου επαγγελματικού περιγράμματος.

Στο πλαίσιο προβλημάτων που ανέκυψαν κατά την διαδικασία πρόσληψης διαμεσολαβητών Ρομά στα Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας, η Ειδική Γραμματεία ανέπτυξε συνεργασία με την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΚΤ, το ΑΣΕΠ και την Ένωση Διαμεσολαβητών Ρομά, για την πρόταση και εφαρμογή διαδικασίας βεβαίωσης της γνώσης της διαλέκτου Ρομανί από τους υποψήφιους εργαζόμενους ως διαμεσολαβητές στα Παραρτήματα Ρομά μέσω της συγκρότησης τριμελούς επιτροπής (Δήμος, Ένωση Διαμεσολαβητών, Σύλλογος ή Ομοσπονδία Ρομά).

Με το άρθρο 55 του ν. 4520/2018 (ΦΕΚ 30/Α/22.2.2018) θεσπίστηκε διαδικασία απόδειξης της γνώσης της γλώσσας ή της τοπικής διαλέκτου Ρομανί με πεδίο εφαρμογής κάθε περίπτωση όπου απαιτείται η συγκεκριμένη γνώση.

Τέλος, η Ειδική Γραμματεία έχει αναπτύξει συνεργασία και με τον ΕΟΠΠΕΠ προκειμένου να θεσμοθετηθεί και να πιστοποιηθεί το επάγγελμα του κοινωνικού διαμεσολαβητή Ρομά.

8.3.

Συνθήκες υγιεινής σε περιοχές διαβίωσης Ρομά

Στο πλαίσιο της συνεργασίας της Ειδικής Γραμματείας με το Υπ. Υγείας και τους αρμόδιους υγειονομικούς φορείς και με αφορμή την **εμβολιαστική δράση** για την αντιμετώπιση της ιλαράς, δόθηκαν οδηγίες στην Ένωση Διαμεσολαβητών Ρομά και στο ΚΕΕΛΠΝΟ για την πραγματοποίηση **απογραφών των συνθηκών υγιεινής σε καταυλισμούς Ρομά** έτσι ώστε να προωθηθούν άμεσες παρεμβάσεις για την εγκατάσταση βασικών δομών ατομικής υγιεινής και την ανάληψη δράσεων περιβαλλοντικής υγιεινής που έχουν επείγοντα χαρακτήρα.

8.4.

Διυπουργική και διατομεακή συνεργασία

8.4.1.

Συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Εμπορίου (Πρώθηση στην απασχόληση: Υπαίθριο εμπόριο- άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων εκτός καταστήματος)

Η ρύθμιση της άσκησης εμπορίου εκτός καταστήματος, δηλ. υπαίθριου εμπορίου σε διάφορες μορφές (οργανωμένες αγορές, όπως λαϊκές αγορές, ειδικές αγορές, όπως οι κυριακάτικες και η άσκηση πλανόδιου εμπορίου) έχει ιστορικά μια έντονη κοινωνική διάσταση αφού σκοπεύει στην **διευκόλυνση νόμιμης απασχόλησης** των ανέργων με επιπρόσθετα κοινωνικά κριτήρια. Ένα εξαιρετικά υψηλό ποσοστό ενηλίκων Ρομά δραστηριοποιούνται σε αυτές τις αγορές χωρίς άδεια με αποτέλεσμα την επιβολή και σώρευση προστίμων, τις ποινικές εκκρεμότητες και εν τέλει την ενίσχυση του στιγματισμού και της περιθωριοποίησης.

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, στη βάση των διαθέσιμων στοιχείων αλλά και των διαβουλεύσεων με τους εκπροσώπους των Ρομά, και λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες στην αγορά εργασίας, προέβη σε συγκεκριμένες προτάσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης των παραπάνω αγορών στο πλαίσιο δημόσιας διαβούλευσης για το πλαίσιο λειτουργίας υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Μοριοδότηση για τη χορήγηση αδειών για τους διαβιούντες σε καταυλισμούς και οικισμούς με χαρακτηριστικά κοινωνικού αποκλεισμού, όπως οι Ρομά.
- Μοριοδότηση για την τοποθέτηση σε οργανωμένες υπαίθριες αγορές για τους διαβιούντες σε καταυλισμούς και οικισμούς με χαρακτηριστικά κοινωνικού αποκλεισμού, όπως οι Ρομά.
- Αύξηση των μορίων τόσο για τη χορήγηση αδειών όσο και για την τοποθέτηση σε οργανωμένες υπαίθριες αγορές για τους διαβιούντες σε καταυλισμούς και οικισμούς που αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό, όπως οι Ρομά που έχουν ενταχθεί σε πρόγραμμα μετεγκατάστασης, εκπαίδευσης των ίδιων ή των ανήλικων τέκνων τους και γενικότερα σε προγράμματα κοινωνικής ένταξης.

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά έχει ως κύριο έργο:

- Ειδική πρόνοια για τους πωλητές υπαίθριου εμπορίου που είναι ενταγμένοι στο ΚΕΑ (Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης) προκειμένου να τυχάνουν μείωση των προβλεπόμενων τελών κατά το ήμισυ και δικαίωμα δραστηριοποίησης σε δυο ακόμα Περιφέρειες για τους πωλητές πλανόδιου εμπορίου.
- Θεσμοθέτηση δυνατότητα οργάνωσης εμποροπανηγύρεων, κυριακάτικων αγορών και λοιπών οργανωμένων αγορών με σύμπραξη μεταξύ συλλόγων, σωματείων, ενώσεων και ομοσπονδιών Ρομά και Δήμων. Οι αγορές αυτές οργανώνονται στο πλαίσιο εκδηλώσεων για την ανάδειξη του ιδιαίτερου κοινωνικού χαρακτήρα της κοινωνικής ομάδας των Ρομά με σκοπό την κοινωνική ένταξη.
- Εξορθολογισμός των διοικητικών προστίμων στις περιπτώσεις έλλειψης άδειας με σκοπό την τήρηση της αναλογικότητας και την αποφυγή υπέρμετρης επιβάρυνσης των πιο αδύνατων κοινωνικών ομάδων.
- Μεταρρύθμιση των ήδη επιβληθέντων προστίμων με σκοπό την παροχή δεύτερης ευκαιρίας και την συμβολή στη μετακίνηση από την άτυπη στη νόμιμη οικονομική δραστηριότητα.

Στις 9.10.2017 κατατέθηκε στη Βουλή από το Υπ. Οικονομίας & Ανάπτυξης σχέδιο νόμου για την Άσκηση Υπαίθριων Εμπορικών Δραστηριοτήτων, εκσυγχρονισμός της επιμελητηριακής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις στο οποίο περιλαμβάνονται και οι ανωτέρω προτάσεις για την ενδυνάμωση της πρόσβασης των Ρομά στις εν λόγω αγορές. Τελικά ψηφίστηκε ο νόμος 4497/17 (ΦΕΚ 171 Α/13-11-2017) με υιοθέτηση σημαντικών ζητημάτων για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (μοριοδότηση, ειδικές αγορές, μεταρρύθμιση προστίμων).

8.4.2.

Συνεργασία με τις Γενικές Γραμματείες του Υπ. Παιδείας

Η κρισιμότητα του τομέα της εκπαίδευσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά αποτελεί το πεδίο συστηματικής συνεργασίας της Ειδικής Γραμματείας με την Γ.Γ. Υπ. Παιδείας και την Γ.Γ. Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. Σε συνεργασία και με την Ε.Γ. Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΚΤ, προωθείται η κατάρτιση ενός **σχεδίου δράσης** ειδικά για την **εκπαίδευση των μαθητών Ρομά** με σκοπό την **ενίσχυση της σχολικής φοίτησης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης**, την αύξηση της συμμετοχής των παιδιών Ρομά στην προσχολική εκπαίδευση, την αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής των εφήβων Ρομά καθώς και την ανάπτυξη σχολών γονέων. Επιπρόσθετα, δίνεται έμφαση στη **δια βίου μάθηση για ενήλικες Ρομά** με σκοπό την απόκτηση βασικών γνώσεων που θα τους επιτρέψουν ακολουθώντας να συμμετέχουν σε κατάρτισεις που θα ενδυναμώσουν την απασχολησιμότητά τους αλλά και τη συμβολή τους στη στήριξη της σχολικής φοίτησης των ίδιων των παιδιών τους.

8.4.3.

Συνεργασία με την Ε.Γ. Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΚΤ

Με σκοπό την ενίσχυση του επιτελικού χαρακτήρα της Ειδικής Γραμματείας, έχει εγκαινιαστεί συνεργασία με την αρμόδια διαχειριστική αρχή στο πεδίο της μεταρρύθμισης του δημοσίου τομέα για τη υποβολή σχετικής πρότασης χρηματοδότησης.

9.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΜΕ ΤΗΝ ΜΟΔ ΑΕ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΣΥΝΗΓΟΡΟ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

9.1.

Συνεργασία με την ΜΟΔ ΑΕ

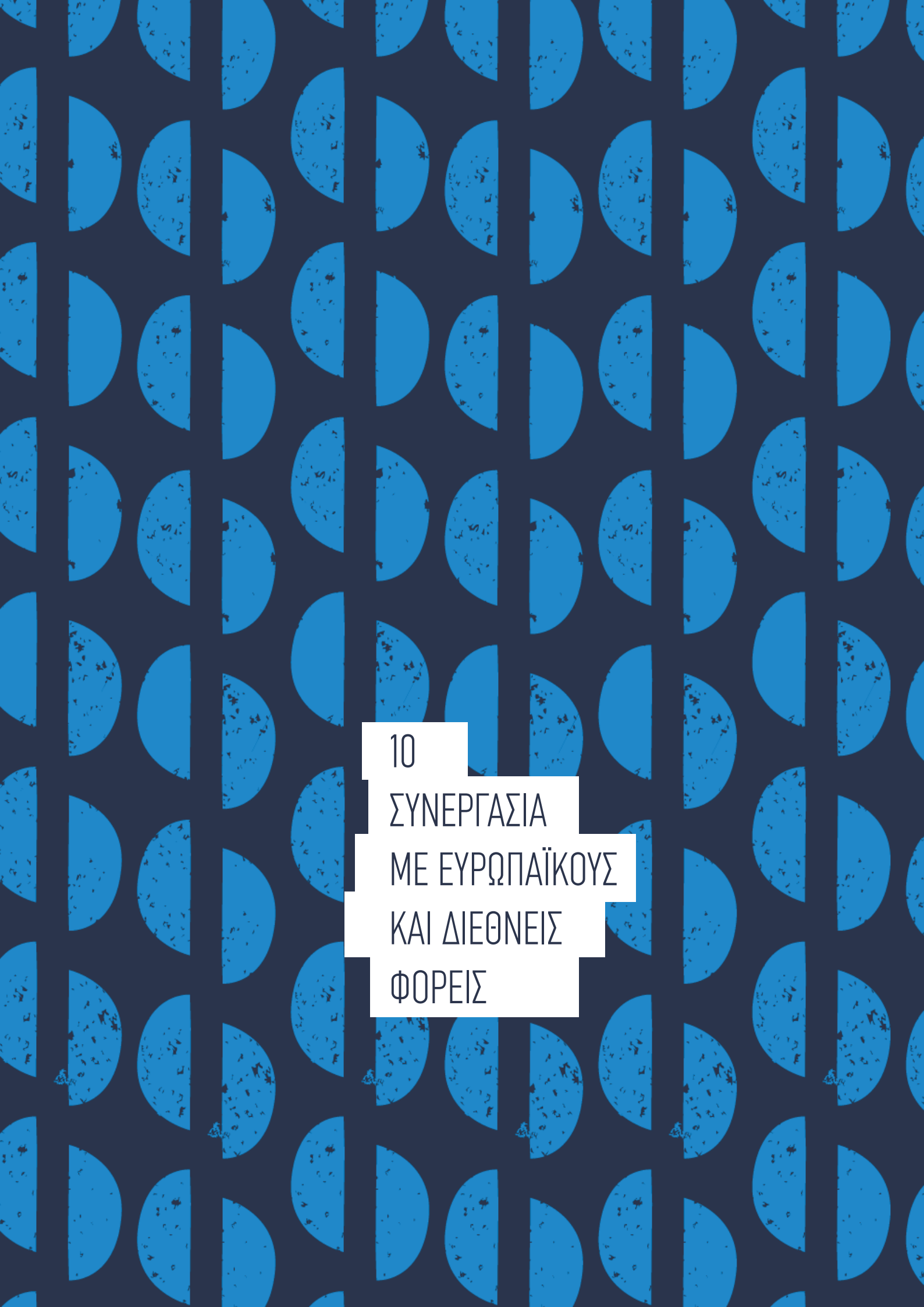
Η ΜΟΔ ΑΕ παρείχε καθόλη τη διάρκεια του 2017 τεχνική στήριξη στην Ειδική Γραμματεία σε μια ποικιλία θεμάτων με έμφαση στην **εξειδίκευση παρεμβάσεων** στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, την εκπόνηση εργαλείων για τη **στήριξη των Δήμων** και την ωρίμανση έργων σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης.

9.2.

Συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη

Ο Συνήγορος του Πολίτη, εκτός του εξαιρετικά σημαντικού του έργου στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων έναντι της κακοδιοίκησης, αποτελεί και τον εθνικό αρμόδιο φορέα για την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού, σύμφωνα με τον ν.3304/2005. Ειδικότερα στο πεδίο της προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ρομά, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει **σημαντική συμβολή και εμπειρία**, στην οποία βασίστηκε η Ειδική Γραμματεία για να διαμορφώσει προτάσεις και παρεμβάσεις στα πεδία της παροχής επείγουσας στεγαστικής συνδρομής σε κοινότητες Ρομά, στην ενεργοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας για την στήριξη της σχολικής ένταξης και αποφοίτησης των παιδιών Ρομά αλλά και τον σχεδιασμό κοινωνικών δομών σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης με σκοπό τη στήριξη και ενδυνάμωση των Ρομά στην πρόσβαση σε δημόσια αγαθά και υπηρεσίες. Η Ειδική Γραμματεία στους πρώτους μήνες λειτουργίας της έλαβε και **τεχνική αρωγή από τον Συνήγορο του Πολίτη** μέσω διάθεσης ειδικού επιστήμονα στη Γραμματεία.

10

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΣ
ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ
ΦΟΡΕΙΣ

10.1.

Συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ειδική Γραμματεία ανέλαβε, σύμφωνα με τις πρόνοιες του ν. 4430/2016, την αρμοδιότητα του εθνικού σημείου επαφής για θέματα Ρομά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με αυτή την ιδιότητα, συμμετέχει στο ευρωπαϊκό δίκτυο των εθνικών σημείων επαφής και είναι αρμόδια για την εθνική στρατηγική κοινωνικής ένταξης των Ρομά.

Η Ειδική Γραμματεία συμμετείχε στην **12η συνάντηση των εθνικών σημείων επαφής** (Βρυξέλλες, 23-24 Οκτωβρίου 2017), όπου και παρουσίασε τις νέες εξελίξεις στη χώρα όσον αφορά τη θεσμική διακυβέρνηση της δημόσιας πολιτικής για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, καθώς και τις βασικές προτάσεις της ως σημείο επαφής για την εξειδίκευση δράσεων στους τομείς της στέγασης, των υποδομών, της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης.

Η Ειδική Γραμματεία συμμετείχε στην **11η συνάντηση της ευρωπαϊκής πλατφόρμας** για την κοινωνική ένταξη των Ρομά (Βρυξέλλες, 17-18 Οκτωβρίου 2017), όπου και παρουσίασε στο θεματικό εργαστήριο για την απασχόληση εμπειρίες από την Ελλάδα, ιδιαίτερα στο πεδίο της κοινωνικής οικονομίας.

10.2.

Συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και τον Χρηματοδοτικό Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου

Η Ειδική Γραμματεία σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) υπέβαλε πρόταση προγράμματος για την κοινωνική ένταξη και ενδυνάμωση των Ρομά για στήριξη στον **Χρηματοδοτικό Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου** (ΕΟΧ). Το πρόγραμμα έγινε αποδεκτό και ενσωματώθηκε στο Μνημόνιο Κατανόησης που υπέγραψε η Ελλάδα με τον ΕΟΧ για την περίοδο 2014-2022. Το πρόγραμμα για την κοινωνική ένταξη και ενδυνάμωση των Ρομά στην Ελλάδα περιλαμβάνει δράσεις για τη δημιουργία συγκροτήματος κοινωνικής κατοικίας έτσι ώστε να αποκατασταθεί η πρόσβαση σε αξιοπρεπή και ασφαλή στέγαση ανθρώπων που διαβιούν σήμερα σε καταυλισμό της Κεντρικής Μακεδονίας, τη δημιουργία κέντρου κοινότητας, καθώς και τη δημιουργία ομάδας κρούσης στο πεδίο που θα επικουρεί το έργο των Παραρτημάτων Ρομά σε όλη τη χώρα και θα διασυνδέει την Ειδική Γραμματεία με την υλοποίηση κατά τόπους δράσεων, τη μεταφορά καλών πρακτικών, την αξιολόγηση δράσεων και την ανατροφοδότηση για τον εμπλουτισμό του εθνικού σχεδίου δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά. Επίσης, μέσω αυτού του προγράμματος θα προωθηθεί και ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων για την απασχόληση αλλά και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης σε συγκεκριμένες περιοχές της χώρας. Τέλος, επιδιώκεται και η ανάπτυξη διμερούς συνεργασίας με αρμόδιους φορείς της Νορβηγίας στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη σκοπιά ενδυνάμωσης των Ρομά. Το πρόγραμμα έχει συνολικό προϋπολογισμό **7.000.000 ευρώ**.

10.3.

Συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης

10.3.1.

Ad hoc Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τους Ρομά (CAHROM)

Η Ad Hoc Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης για θέματα Ρομά (CAHROM) είναι μια Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης που ασχολείται με ζητήματα Ρομά και Ταξιδευτών. Πρόκειται για μετεξέλιξη της προϋπάρχουσας Επιτροπής Ειδικών του Συμβουλίου της Ευρώπης για θέματα Ρομά (MG- S- ROM) που έλαβε χώρα το 2011 (16.02.2011) μετά από συνάντηση υψηλού επιπέδου (High-Level Meeting), όπου ήταν διακυβερνητική επιλογή η **αναβάθμιση και προτεραιοποίηση** των θεμάτων Ρομά και η υιοθέτηση κανόνων λειτουργίας μιας νέας Επιτροπής Εμπειρογνομόνων για τα ζητήματα των Ρομά υπό τον τίτλο **CAHROM**. Πρόκειται για μια Επιτροπή που απευθύνεται απευθείας στην Επιτροπή Υπουργών, από την οποία εποπτεύεται και με κύριο έργο την ανάλυση και αξιολόγηση των εθνικών πολιτικών για τους Ρομά και τη θεματική ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών.

Στην εν θέματι Επιτροπή συμμετέχει τακτικά η Ελλάδα από το 2005 με εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών λόγω της αρμοδιότητας συντονισμού της Διυπουργικής Επιτροπής για θέματα Ελλήνων Τσιγγάνων από τον Υπουργό Εσωτερικών. Μετά την ίδρυση της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά και μέχρι την πλήρη στελέχυσή της, συνεχίστηκε η εκπροσώπηση της χώρας στην εν λόγω Επιτροπή από εκπρόσωπο του Υπ. Εσωτερικών στις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν εντός του 2017 (Μάιος 2017, Πράγα και Οκτώβριος 2017, Στρασβούργο) σε συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία.

Στο πλαίσιο των συναντήσεων του 2017, παρουσιάστηκαν οι εθνικές εξελίξεις για το ζήτημα από την πλευρά της χώρας μας, επιβεβαιώθηκε η συμμετοχή της Ελλάδας σε θεματικές συναντήσεις (με τις ακόλουθες θεματικές: JUSTROM, εργασία, εκπαίδευση, έλλειψη ταυτοποιητικών εγγράφων) και δηλώθηκε η δέσμευσή μας για την **διοργάνωση της εαρινής συνόδου**- 15ης ολομέλειας της Επιτροπής στην Ελλάδα (Μάιος 2018).

Σύμφωνα με τους όρους λειτουργίας της **Επιτροπής CAHROM**, κρίθηκε σκόπιμο να μελετηθούν και να αναλυθούν συγκεκριμένες θεματικές για εφαρμογή πολιτικής από κάποια μόνο κράτη μέλη της CAHROM, τα ενδιαφερόμενα κάθε φορά. Το 2017 πραγματοποιήθηκε θεματική επίσκεψη για τις «Προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές στην εφαρμογή των στρατηγικών ενσωμάτωσης των Ρομά (συμπεριλαμβανομένων και μηχανισμών για την επίλυση προβλημάτων σχετικά με τα έγγραφα προσωπικής ταυτοποίησης και για τη βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες)» που έλαβε χώρα στο Κίεβο της Ουκρανίας (26-28.4.2017). Στην εν λόγω συνάντηση, συμμετείχε από ελληνικής πλευράς το Υπουργείο Εσωτερικών με εκπρόσωπο του **Αυτοτελούς Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σχέσεων**. Η σχετική έκθεση είναι υπό επεξεργασία, ενώ η συνεισφορά από ελληνικής πλευράς έχει διαμορφωθεί κατόπιν διαβούλευσης της εκπροσώπου της χώρας με την Ειδική Γραμματεία για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά.

10.3.2.

Πρόγραμμα JustRom

Το κοινό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη βελτίωση της πρόσβασης των Ρομά γυναικών στη δικαιοσύνη εφαρμόζεται και στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα αυτό εντάσσεται στο γενικό **“Πρόγραμμα Δικαιώματα, Δικαιοσύνη και Ιθαγένεια - Rights, Equality and Citizenship Programme / REC”** της ΕΕ και σκοπός του είναι να χρηματοδοτήσει το Συμβούλιο της Ευρώπης για αποτελεσματική εφαρμογή της αρχής της μη - διάκρισης στο πλαίσιο της φυλετικής και εθνικής καταγωγής και του σεβασμού της αρχής της μη-διάκρισης σύμφωνα με το άρθρο 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Στόχος του προγράμματος στην Ελλάδα είναι να αναλύσει την τρέχουσα κατάσταση της πρόσβασης των γυναικών Ρομά στη δικαιοσύνη, το επίπεδο γνώσης των γυναικών ως προς το νομικό πλαίσιο και τα όργανα που θα μπορούσαν να υπερασπισθούν τα δικαιώματά τους αλλά και τις ελλείψεις στην καταγραφή του φαινομένου. Απώτερος, δε, σκοπός για την εξασφάλιση καταλληλότητας, αποτελεσματικότητας και βιωσιμότητας του προγράμματος είναι η ενδυνάμωση των γυναικών και κοριτσιών Ρομά και Ταξιδευτών και η **βελτίωση της πρόσβασης τους στη δικαιοσύνη** μέσα από την οικοδόμηση συνεργασιών μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων υλοποίησης, την αύξηση της ευαισθητοποίησης και της ικανότητας των νομικών επαγγελματιών και των επαγγελματιών της επιβολής του νόμου, ώστε να ανταποκρίνονται κατάλληλα και αποτελεσματικά στις ανάγκες των γυναικών και νεαρών κοριτσιών Ρομά, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που βρίσκονται στη φυλακή καθώς και την ανάπτυξη υλικού πηγών για τη μη-διάκριση με έμφαση στις γυναίκες Ρομά και την ισότητα των φύλων για την υποστήριξη της οικοδόμησης ικανοτήτων και των δραστηριοτήτων ενδυνάμωσης.

Τελικό παραδοτέο αυτού είναι η **δημιουργία νομικών κλινικών-ενδυνάμωσης**, στα οποία ένας δικηγόρος με τη βοήθεια ενός ασκούμενου και ενός διαμεσολαβητή θα είναι σε θέση να παράσχει νομική βοήθεια, νομική υποστήριξη αλλά και νομικές συμβουλές και νομική εκπροσώπηση στις γυναίκες Ρομά και Ταξιδευτές υπέρ της επίτευξης των προαναφερθέντων. Το εν λόγω πρόγραμμα, οι διαδικασίες προετοιμασίας του οποίου ξεκίνησαν τον Ιούνιο του 2016, ανελήφθη ως πρωτοβουλία από το Υπουργείο Εσωτερικών. Ωστόσο, η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης Ρομά συμμετείχε ουσιαστικά στην υλοποίηση του από την αρχή της σύστασής της παρακολουθώντας και εποπτεύοντας τις εξελίξεις με την επιχειρησιακή συνδρομή του ΥΠΕΣ στο πλαίσιο της ομαλής μετάβασης προς την ανάληψη των υποχρεώσεων της χώρας απέναντι στο Συμβούλιο της Ευρώπης με τις ακόλουθες δράσεις:

- Υποστήριξη του ΥΠΕΣ και συμμετοχή στην εκδήλωση έναρξης του προγράμματος, την Τρίτη, 22 Νοεμβρίου 2016
- Συμμετοχή στην Εκπαίδευση των Νομικών, που έλαβε χώρα στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 2016 ως μέρος του υλοποιούμενου προγράμματος JUSTROM.
- Έγκριση της εισήγησης με τις προτεινόμενες τοποθεσίες των δύο νομικών κλινικών σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, πριν αυτή κατατεθεί στο Συμβούλιο της Ευρώπης.
- Συζητήσεις με τη διαχειρίστρια του προγράμματος και τον εθνικό συντονιστή για τις εξελίξεις επί του προγράμματος.
- Συναντήσεις και συζητήσεις με τους αρμοδίους φορείς (ΣτΕ -Ειδικό Εκπρόσωπο, κ. Valeriu Nicolae, διαχειρίστρια προγράμματος), Υπουργείο Εξωτερικών, ΜΕΑ στο Συμβούλιο της Ευρώπης) για την επέκταση του προγράμματος στην Ξάνθη.
- Συμμετοχή στη συνάντηση της Διαρκούς επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος στις Βρυξέλλες (Ιούνιος 2017).
- Μελέτη των εκθέσεων προόδου του προγράμματος για αποκωδικοποίηση των βασικότερων εντοπιζόμενων προβλημάτων και εξεύρεση λύσης.

Το πρόγραμμα είναι στη φάση της υλοποίησης, εξελίσσεται με βάση τα χρονοδιαγράμματα του Συμβουλίου της Ευρώπης και αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Μάρτιο του 2018.

The background of the entire page is a repeating geometric pattern in a teal color. The pattern consists of interlocking triangles and concentric semi-circular lines, creating a complex, textured effect.

11.

ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ
ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ &
ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Στο πλαίσιο διαμόρφωσης πολιτικών, καταγραφής προβλημάτων και προώθησης λύσεων, η Ειδική Γραμματεία διαβουλεύεται με τους εκπροσώπους της οργανωμένης κοινωνίας των Ρομά στη χώρα μας (συνλόγους, σωματεία, ομοσπονδίες και συννομοσπονδίες), τους τοπικούς πληθυσμούς αλλά και με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών με εμπειρία σε προγράμματα και παρεμβάσεις υπέρ της ένταξης των Ρομά.

Καθόλη τη διάρκεια του 2017, οργανώθηκαν πολλές **συναντήσεις με εκπροσώπους της οργανωμένης κοινωνίας των Ρομά** και οργανώσεων που έχουν δράση στο σχετικό πεδίο με σκοπό την συστηματική επικοινωνία και συνεργασία τόσο στην καταγραφή και παρακολούθηση της υφιστάμενης κατάστασης όσο και το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση παρεμβάσεων.

Η θεσμική καινοτομία της νέας δημόσιας πολιτικής για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, όπως αποτυπώθηκε στο ν. 4430/2017, είναι η ίδρυση και λειτουργία του Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων (άρθρο 49 του ν. 4430) όπου συμμετέχουν όχι μόνο τα σημεία επαφής- εκπρόσωποι των υπουργείων αλλά και εκπρόσωποι των Ρομά, της τοπικής αυτοδιοίκησης, της περιφερειακής αυτοδιοίκησης και του Συνηγόρου του Πολίτη. Το Συμβούλιο έχει ήδη συνεδριάσει μια φορά σε ολομέλεια (προπαρασκευαστική συνάντηση στις 4.9.2017) και αναμένεται η έκδοση της υπουργικής απόφασης για τον επίσημο ορισμό των μελών του.

Παράλληλα οργανώθηκαν πολλές συναντήσεις εργασίας και διαβουλεύσεις ανά ειδικότερο αντικείμενο με ιδιαίτερη έμφαση στο πεδίο της εκπαίδευσης, της δια βίου μάθησης και των αναγκών έργων σε στεγαστικό και υποδομές. Οι κατευθύνσεις της Ειδικής Γραμματείας για το επιχειρησιακό πρόγραμμα κοινωνικής ένταξης των Ρομά δημοσιοποιήθηκαν εγκαίρως σε όλους τους εμπλεκόμενους προκειμένου να υπάρξει επαρκής χρόνος διαβούλευσης, κατάθεσης και συζήτησης προτάσεων, ενώ ταυτόχρονα προωθήθηκε η διοργάνωση τοπικών διαβουλεύσεων έτσι ώστε να υπάρξει συζήτηση εστιασμένη στην επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων και τη συγκρότηση τοπικής συνεννόησης και εταιρικής σχέσης, συμπεριλαμβανομένων των ίδιων των Ρομά.

Η διαβούλευση σε εθνικό αλλά και περιφερειακό επίπεδο ενισχύεται και από τη λειτουργία της **ηλεκτρονικής πλατφόρμας διαβούλευσης** στο πλαίσιο σχετικής ευρωπαϊκής χρηματοδότησης των εθνικών σημείων επαφής για θέματα Ρομά. Εντός του 2017, η διαχείριση του έργου της πλατφόρμας πέρασε από το ΕΚΚΑ στην Ειδική Γραμματεία και προγραμματίζεται αρχές του 2018 να λειτουργήσει σε νέα ηλεκτρονική διεύθυνση (egroma.gov.gr).

Η δημοσιότητα για την ευρύτερη ευαισθητοποίηση σχετικά με τα θέματα Ρομά **προωθήθηκε το 2017 μέσω δυο emblematicών δράσεων. Η πρώτη δράση** υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της κοινής συνεδρίασης της Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής με την ευκαιρία της την Παγκόσμια Ημέρα των Ρομά (8 Απριλίου). Στη συνεδρίαση αυτή παρουσιάστηκε από την πολιτική ηγεσία του Υπ. Εργασίας η πολιτική για τους Ρομά και δόθηκε η ευκαιρία σε εκπροσώπους των κοινοτήτων των Ρομά να εκφράσουν απόψεις και προτάσεις, προβάλλοντας το πρότυπο του ενεργού πολίτη που συμμετέχει και αξιώνει να συμμετέχει ισότιμα και με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων του στο πολιτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι της χώρας.

Η δεύτερη δράση πραγματοποιήθηκε κατά την διάρκεια της **Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης (9-17.9.2017)** όπου προβλήθηκε στο περίπτερο του Υπ. Εργασίας, Κοιν. Ασφάλισης και Κοιν. Αλληλεγγύης, παρουσίαση και βίντεο για την πολιτική κοινωνικής ένταξης των Ρομά ως οργανικού μέρους του πυλώνα στήριξης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων του κράτους κοινωνικής αλληλεγγύης. Την έκθεση επισκέφτηκαν πάνω από **260.000 επισκέπτες** και για πρώτη φορά στην ιστορία της έκθεσης υπήρξε αναφορά, ενημέρωση και προβολή των Ρομά ως ευάλωτης κοινωνικής ομάδας που χρήζει ιδιαίτερης κοινωνικής προστασίας. Το ειδικότερο αφιέρωμα της παρουσίασης για την πολιτική κοινωνικής ένταξης των Ρομά, όπως παρουσιάστηκε στη ΔΕΘ, παρατίθεται στο Παράρτημα της παρούσας έκθεσης.

12.
ΕΠΟΜΕΝΑ
ΒΗΜΑΤΑ

12.1.

Εθνικό σχέδιο δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

Από την σύσταση της Ειδικής Γραμματείας, εκκίνησε η βήμα - βήμα οικοδόμηση ενός **σχεδίου δράσης** για την κοινωνική ένταξη των Ρομά. Η **πρώτη φάση** περιλάμβανε την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, την τυπολογική κατάταξη όλων των καταυλισμών και περιοχών διαβίωσης των Ρομά, την επιλογή συγκεκριμένων στρατηγικών αντιμετώπισης των προβλημάτων σε κάθε τύπο οικισμού και την ωρίμανση απαραίτητων θεσμικών ρυθμίσεων (όπως η θέσπιση της διαδικασίας μετεγκατάστασης σε οργανωμένους χώρους στο πλαίσιο ολοκληρωμένων και ολιστικών παρεμβάσεων).

Η **δεύτερη φάση** περιελάμβανε την οικοδόμηση των αναγκών διατομεακών συνεργασιών με φορείς της κεντρικής διοίκησης καθώς και τη συνεργασία με τις Περιφέρειες, τους Δήμους και την οργανωμένη κοινωνία των Ρομά προκειμένου να διαμορφωθούν άξονες και μέτρα παρέμβασης. Επίσης, σε αυτή τη φάση χτίστηκαν και οι απαραίτητες συνεργασίες με ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς με σκοπό την διαμόρφωση και υλοποίηση καινοτομικών και πιλοτικών παρεμβάσεων, ενώ προχώρησαν και οι διαδικασίες στελέχωσης των Παραρτημάτων Ρομά στα Κέντρα Κοινότητας που θα λειτουργήσουν ως υπηρεσίες πρώτης στάσης σε τοπικό επίπεδο για τα θέματα Ρομά αλλά και ως κέντρα αναφοράς για μια ευρεία σειρά επιμέρους δράσεων και παρεμβάσεων.

Το υπό κατάρτιση σχέδιο δράσης υιοθετεί την ακόλουθη στρατηγική:

Στις περιοχές **«Κατηγορίας τύπου 1»**, όπου υπάρχει υψηλό ποσοστό εξαθλίωσης και ακραίας φτώχειας δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην κάλυψη βασικών αγαθών καθώς η έλλειψή τους εμποδίζει την πρόσβαση στην εκπαίδευση και κατ' επέκταση στην απασχόληση. Σε μεγάλο ποσοστό ο πληθυσμός πρέπει να μετεγκατασταθεί, μεταβατικά, σε χώρους με καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και να ωφεληθεί από προπαρασκευαστικές παρεμβάσεις (πλέγμα υποστηρικτικών υπηρεσιών) για να είναι εφικτή η κοινωνική τους ένταξη. Ιδεατά ο αριθμός των οικογενειών είναι σκόπιμο να ανέρχεται στις 20-25 οικογένειες και να μην υπερβαίνει τις 50 οικογένειες για να είναι εφικτή η εξατομικευμένη προσέγγιση, που είναι άκρως απαραίτητη για πληθυσμούς που διαβιούν σε περιοχές τύπου 1. Μέχρι τη σταδιακή μετεγκατάσταση και τη διασπορά στον αστικό ιστό, θα υλοποιούνται και σε αυτές τις περιοχές δράσεις για την εξασφάλιση βασικών συνθηκών ατομικής και περιβαλλοντικής υγιεινής.

Στις περιοχές **«Κατηγορίας τύπου 2»** με μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού, όπου υπάρχουν ορισμένες υποτυπώδεις υποδομές κάποια σπίτια και αρκετά παραπήγματα, τα οποία συνήθως είναι εκτός σχεδίου είναι σκόπιμη η σταδιακή μετεγκατάσταση του πληθυσμού, ειδικά των νέων, εντός του πλησιέστερου αστικού ιστού. Παράλληλα, έως την πλήρη σύνδεση με τον αστικό ιστό (πολεοδομικά και κοινωνικά) κρίνεται αναγκαία μια μεταβατική περίοδος κατά την οποία θα γίνουν παρεμβάσεις αποσυμφόρησης του πληθυσμού (επιδότηση ενοικίου συνδυαζόμενη με ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης νέων Ρομά), βελτίωση ή αντικατάσταση ακατάλληλων οικίσκων και ορισμένες παρεμβάσεις όπως στις περιοχές «κατηγορίας τύπου 1» για την υποστήριξη της διαδικασίας σταδιακής ένταξης και παροχής βασικών αγαθών αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Τέλος, στις περιοχές **«Κατηγορίας τύπου 3»**, κυρίως περιοχές μέσα στον αστικό ιστό ή σε άμεση σύνδεση με αυτόν, υπάρχει η ανάγκη συμπλήρωσης των υποδομών και αναβάθμισης αυτών, βελτίωσης της διασύνδεσης με τις κοινωνικές υπηρεσίες και λοιπές δομές κοινωνικής ένταξης (όπως σχολική ένταξη, ένταξη στην αγορά εργασίας). Οι τομεακές δράσεις προκειμένου να έχουν τη μέγιστη προστιθέμενη αξία, και λαμβάνοντας υπόψη σημαντικές παραμέτρους επτυχίας παρεμβάσεων στην κοινωνική ομάδα των Ρομά και ειδικά προβλήματα που έχουν αναδειχθεί τόσο από επιτόπιες έρευνες και μελέτες όσο και από την ίδια την οργανωμένη κοινωνία των Ρομά, πρέπει υποστηρίζονται από ένα σύνολο οριζόντιων δράσεων.

Οι οριζόντιες υποστηρικτικές δράσεις περιλαμβάνουν την προώθηση της αστικοδημοτικής τακτοποίησης, την τεκμηριωμένη μελέτη των συνθηκών κοινωνικής και περιβαλλοντικής υγιεινής και των απαραίτητων δράσεων προς υλοποίηση στον τομέα της δημόσιας υγείας, την στήριξη στο πεδίο των σχολικών μονάδων με μαθητικό πληθυσμό Ρομά, την ενδυνάμωση των κοριτσιών και γυναικών Ρομά, την δημιουργία και στήριξη οργανώσεων νεολαίας Ρομά,

την κοινωνική πρόληψη της παραβατικότητας, την ευαισθητοποίηση και καμπάνια ενημέρωσης, καθώς και τη στήριξη του έργου της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης Ρομά, ως φορέα υπεύθυνου για την εθνική στρατηγική και το σχέδιο δράσης κοινωνικής ένταξης τους.

Οι τομεακές δράσεις περιλαμβάνουν τις ακόλουθες επιμέρους θεματικές παρεμβάσεις:

- Στέγαση και Υποδομές: α) Οργανωμένοι Χώροι Προσωρινής Μετεγκατάστασης (Συγκροτήματα Κοινωνικής Κατοικίας) και β) Επιδότηση ενοικίου.
- Απασχόληση (υποστήριξη για την απασχόληση και επιχειρησιακή συμβουλευτική, νέες θέσεις εργασίας, νέες επιχειρήσεις- μικτά σχήματα και κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία).
- Δημόσια υγεία και υγιεινή (Δομές υγιεινής και Ομάδες βελτίωσης συνθηκών περιβαλλοντικής υγιεινής).
- Εκπαίδευση – Δια Βίου Μάθηση (άμεσες δράσεις για το σχολικό έτος 2017-2018, πρόσθετη μαθησιακή, εκπαιδευτική στήριξη εφήβων 13-18 ετών).
- Κοινωνική στήριξη και μέριμνα (Νέα Παραρτήματα Ρομά, Ομάδες διαχείρισης των οργανωμένων χώρων προσωρινής μετεγκατάστασης).

Οι οριζόντιες- υποστηρικτικές δράσεις περιλαμβάνουν τις ακόλουθες θεματικές παρεμβάσεις:

- Αστικοποιητική τακτοποίηση.
- Ομάδα κρούσης εκπαιδευτικών για τη στήριξη σχολικών μονάδων.
- Ενδυνάμωση κοριτσιών και γυναικών Ρομά.
- Νεολαία Ρομά- Οργανώσεις Νέων.
- Πιλοτικό πρόγραμμα κατασκήνωσης νέων.
- Κοινωνική πρόληψη της παραβατικότητας.
- Πολιτισμός και Αθλητισμός.
- Ευαισθητοποίηση- Ενημέρωση- Δημοσιότητα.
- Τεχνική στήριξη Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.

12.2.

Εξειδίκευση δράσεων μέσω των ΠΕΠ

Η ενσωμάτωση της διάστασης της κοινωνικής ένταξης των Ρομά στις προγραμματικές παρεμβάσεις και στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι μια από τις βασικότερες μέριμνες της Ειδικής Γραμματείας λόγω και της σχετικής βαρύτητας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων. Η Ειδική Γραμματεία αναπτύσσει συστηματική συνεργασία ιδιαίτερα με την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων του ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ) έτσι ώστε να προχωρήσει η εξειδίκευση δράσεων στους τομείς της απασχόλησης, της στέγασης και της κοινωνικής στήριξης με ωφελούμενους κυρίως τους διαβιούντες σε καταυλισμούς και σε περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κοινωνικού αποκλεισμού. Ήδη έχει εκκινήσει η διαδικασία διαβούλευσης με τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των ΠΕΠ ανά Περιφέρεια στη βάση σχετικής πρότασης που εκπονήθηκε με τη συνεργασία της Ειδικής Γραμματείας προκειμένου να αρχίσει εντός του 2018 η υλοποίηση των σχετικών δράσεων.

12.3.

Διατομεακές συνεργασίες

Δεδομένου του πολύ-τομεακού και πολύ-θεματικού χαρακτήρα της δημόσιας πολιτικής για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, η Ειδική Γραμματεία προωθεί συστηματικά και ανά θέμα τον **δια-τομεακό και διυπουργικό συντονισμό**. Για το 2018, έμφαση δίνεται στη συνέχιση της ειδικότερης συνεργασίας με την Γ.Γ. ΠΔΕ/ ΕΣΠΑ του Υπ. Οικονομίας και Ανάπτυξης για το ζήτημα της χρηματοδότησης έργων στέγασης και υποδομών και στην εμβάθυνση της συνεργασίας με τις Γ.Γ. Χωρικού Σχεδιασμού (χωροθετήσεις και εγκρίσεις προσωρινών μετεγκαταστάσεων), Ε.Γ. Τομεακών Προγραμμάτων ΕΚΤ, Υπ. Υγείας, Πρόνοιας, Πολιτισμού, Αθλητισμού, Εκπαίδευσης, Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς.

Εντός του 2018, ειδικά στο πεδίο της εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, προβλέπεται η λειτουργία ομάδας συντονισμού σε επίπεδο Γ.Γ/ Ε.Γ. και υπηρεσιακών παραγόντων για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση σχεδίου δράσης για την προώθηση της ένταξης των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση, την στήριξή τους για την επιτυχή ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και τη μετάβασή τους στη δευτεροβάθμια γενική και επαγγελματική εκπαίδευση, την **εκπαιδευτική στήριξη των εφήβων 13-18 ετών** και την προώθηση μεγαλύτερης συμμετοχής σε δομές δεύτερης ευκαιρίας και δια βίου μάθησης.

12.4.

Πρόγραμμα για την κοινωνική ένταξη και ενδυνάμωση των Ρομά στο πλαίσιο χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου

Στο πλαίσιο του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και ΕΟΧ, εγκρίθηκε πρόγραμμα για την κοινωνική ένταξη και ενδυνάμωση των Ρομά με συνολικό προϋπολογισμό 7.000.000 ευρώ. Τους πρώτους μήνες του 2018 θα εξειδικευτεί με τους αρμόδιους φορείς, εταίρους και την Ειδική Γραμματεία, το πρόγραμμα σε συγκεκριμένα έργα και δράσεις με καινοτομικό και πιλοτικό χαρακτήρα, ιδιαίτερα στους τομείς της συλλογικής κοινωνικής κατοικίας, της στήριξης της κοινωνικής ένταξης στο πεδίο και την προώθηση της απασχόλησης.

12.5.

Δημοσιότητα – Ιστοσελίδα

Το 2018 θα λειτουργήσει ιστοσελίδα της Ειδικής Γραμματείας για την κοινωνική ένταξη των Ρομά (egroma.gov.gr) και θα τεθεί σε πλήρη λειτουργία η νέα ηλεκτρονική πλατφόρμα διαβούλευσης για θέματα Ρομά. Προγραμματίζονται εμβληματικές δράσεις με αφορμή την παγκόσμια ημέρα Ρομά (8.4) και σχετικές θεματικές ημέρες και εβδομάδες. Επίσης, ολοκληρώνεται σχέδιο δράσης για τη δημοσιότητα και την ευαισθητοποίηση για θέματα Ρομά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:

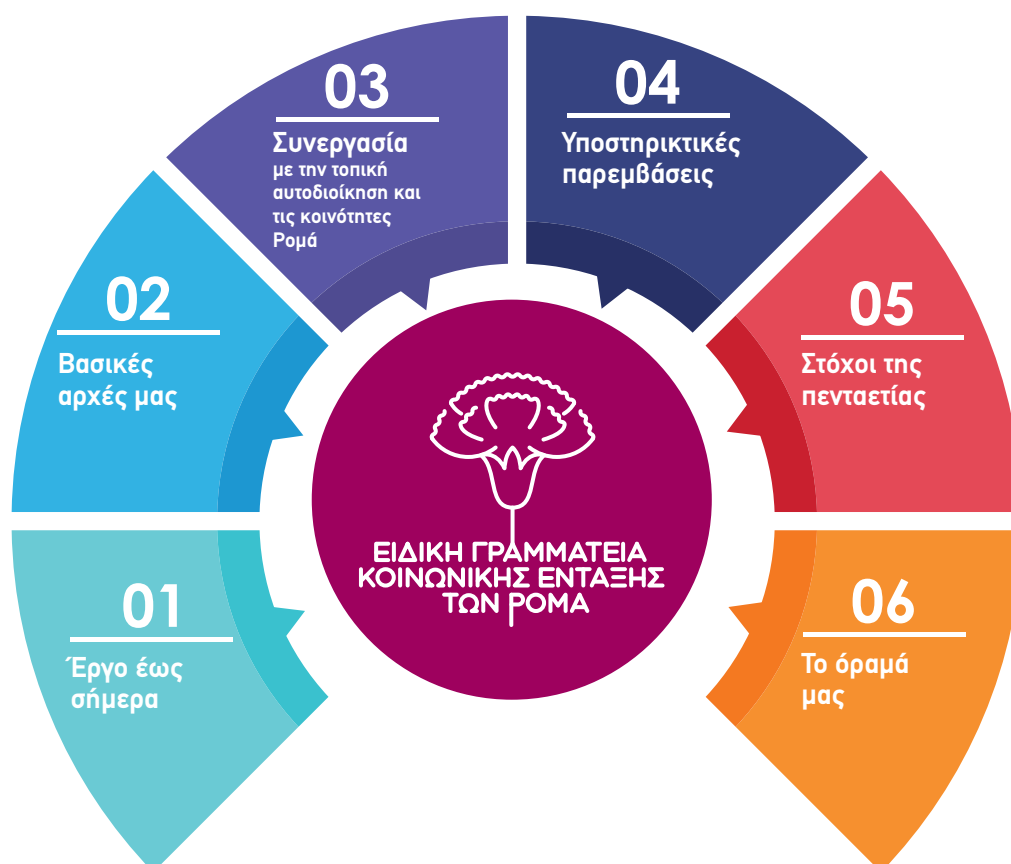
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ
ΣΤΗ ΔΕΘ (9-17.9.2017)

Πολιτικές για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

Ειδική Γραμματεία για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

Αρμοδιότητες:

Πρωθυεί τους στόχους της εθνικής στρατηγικής, συντονίζει τα αρμόδια υπουργεία και τους φορείς, εκπονεί κατευθυντήριες γραμμές, παρακολουθεί την πρόοδο των παρεμβάσεων, παρέχει τεχνική υποστήριξη στους δήμους

Πολιτικές για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

1. Έργο έως σήμερα

- Χαρτογράφηση Οικισμών
- Τυπολογία Οικισμών
- Πρότυπα τοπικά σχέδια δράσης
- Θεσμικό πλαίσιο προσωρινών μετεγκαταστάσεων
- Εξειδίκευση οριζόντιων παρεμβάσεων και υποστηρικτικών δράσεων

2. Βασικές αρχές μας

- Ολιστικό πρότυπο παρέμβασης (στέγαση- εκπαίδευση - απασχόληση -υγεία /κοινωνική αλληλεγγυη)
- Εξατομικευμένη παρέμβαση
- Συμμετοχικότητα
- Μικτές δράσεις= συνύπαρξη Ρομά και μη Ρομά
- Ανθρώπινα δικαιώματα και υποχρεώσεις

3. Συνεργασία με την τοπική αυτο-διοίκηση και τις κοινότητες Ρομά

- Εργαλεία και παροχή υποστήριξης
- Διαβούλευση
- Ενδυνάμωση για αυτενέργεια
- Αυτοοργάνωση
- Συμμετοχή στα κοινά

4. Υποστηρικτικές παρεμβάσεις

- Οργανώσεις νέων Ρομά
- Ενδυνάμωση κοριτσιών και γυναικών Ρομά
- Αστικοδημοτική τακτοποίηση
- Κοινωνική πρόληψη της παραβατικότητας
- Ευαισθητοποίηση

5. Στόχοι της πενταετίας

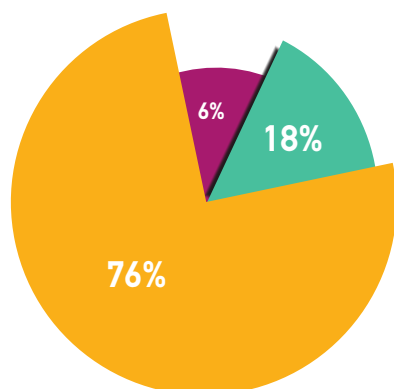
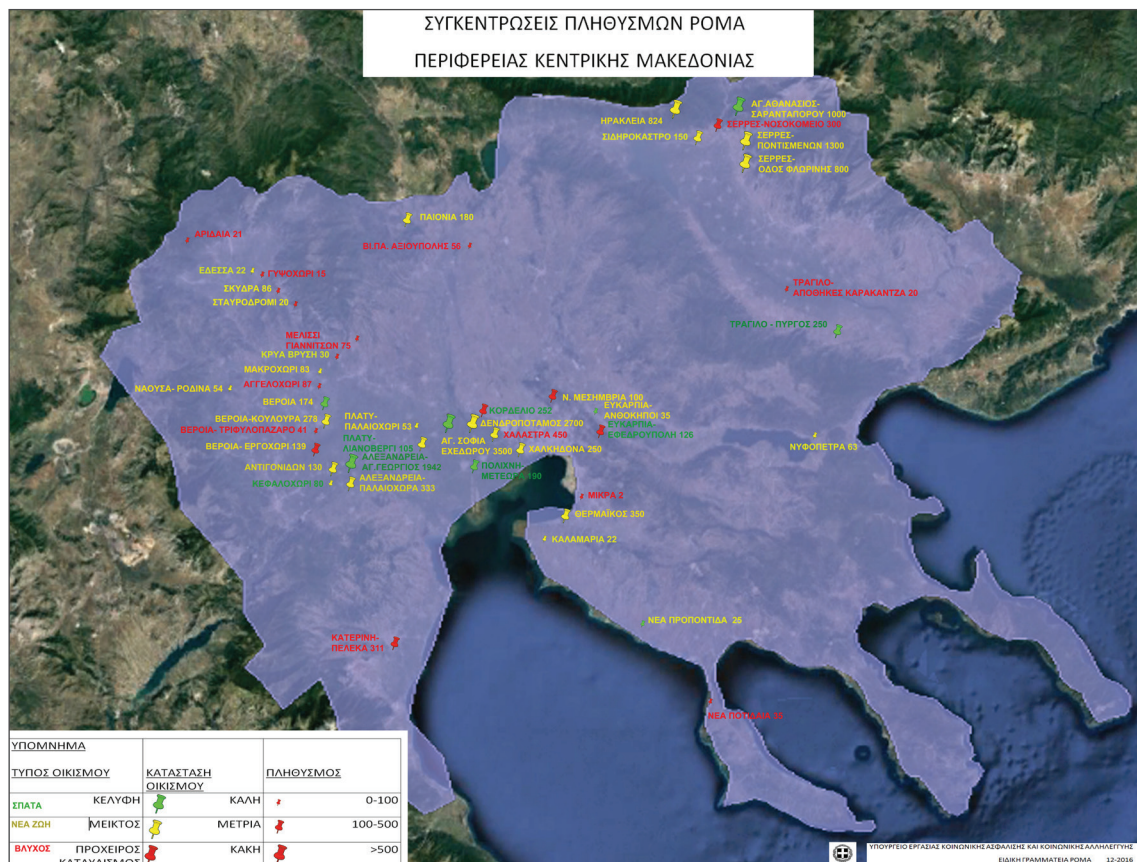
- Εξάλειψη των συνθηκών εξαθλίωσης
- Όλα τα παιδιά Ρομά να ολοκληρώσουν τουλάχιστον την υποχρεωτική εκπαίδευση
- Προώθηση των νέων Ρομά στην τυπική αγορά εργασίας
- Συμμετοχή των Ρομά στα κοινά

6. Το όραμά μας

- Έξοδος από το περιθώριο
- Ενεργοί πολίτες
- Μείωση της παραβατικότητας
- Καταπολέμηση του στιγματισμού
- Κινητοποιούμε την κοινωνία για την ένταξη

Πολιτικές για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

Χαρτογράφηση και τυπολογική Κατάταξη των Οικισμών/καταυλισμών και θυλάκων

Κεντρ. Μακ.		τύπος 3	τύπος 2	τύπος 1
Πλήθος	46	8	28	10
Αριθμός Πληθυσμού	17059	3032	13001	1026

Πολιτικές για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

Πιλοτικές παρεμβάσεις σε Περιοχές Οικισμών Τυπου Ι: το παράδειγμα της Άμφισσας

Νέοι οικισμοί διαβίωσης & ένταξης πληθυσμών Ρομά

Νότια Όψη

Πρόταση Κατεύθυνση

Δήμος Δελφών - Άμφισσα - θέση Κάμιнос
μοντέλο οργάνωσης οικισμού
σε οικιστικές ενότητες
με δημόσιο χώρο, πλατεία,
εσωτερικό πάρκο & ελαιώνα

Πολιτικές για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

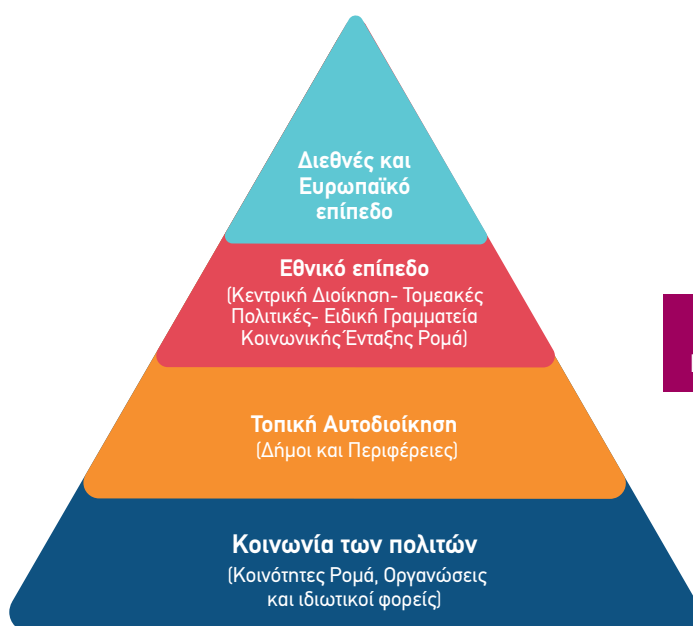
Κατάρτιση γενικών αρχών διάταξης & σχεδιασμού οικισμού

- Ανάλυση & εφαρμογή στα τοπικά δεδομένα & όρια (τεχνητά & φυσικά στοιχεία) της έκτασης παρέμβασης
- Προσαρμογή & εναρμόνιση του οικισμού στη μορφολογία του εδάφους
- Χωροθέτηση πολύκεντρου για την κοινωνική παρέμβαση
- Ανάπτυξη & τυπολογία κατοικιών με βάση το μέγεθος & τη σύνθεση των νοικοκυριών
- Προσανατολισμός & εφαρμογή αρχών βιοκλιματικού σχεδιασμού
- Διατήρηση & ενίσχυση του φυσικού περιβάλλοντος

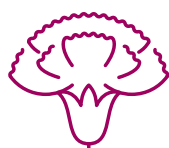

Πολιτικές για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

**Ολιστικό
πρότυπο
παρέμβασης**

**Πολυεπίπεδη
διακυβέρνηση της
κοινωνικής ένταξης
των Ρομά**

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ**

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ